

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.“

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
 Voor Oost-Indië en het Buitenland 4.—
 Afzonderlijke nummers 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje 2.—
 Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
 □ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO“, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

INHOUD: Drie lezingen betreffende Indië. — Dr. Vogel's Voordracht voor de Afd. Amsterdam. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Personalia. — Pest op Java. — Suriname. Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — O. en W.-Ind. Literatuur-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Officieele Berichten.

Drie lezingen betreffende Indië.

Onze aandacht wordt gevestigd op een Ingezonden stuk in Het Algemeen Handelsblad van 25 Januari van de hand van den dokter-djawa H. J. D. Apituley, die te Amsterdam zijne artsstudies heeft voltooid. In het bedoelde stuk geeft hij zijne groote teleurstelling te kennen over de lezing van Mevrouw Van Helsdingen-Schoevers voor het Aardrijkskundig Genootschap. Het onderwerp was: „Het leven van de Europeesche vrouw in Indië“. Reeds van elders, b.v. uit het tijdschrift Nieuw Vrouwenleven, wisten wij, dat Mevrouw Van Helsdingen zich schaaft aan de zijde van die versteende Hollanders, wien het moeilijk valt, zich in te denken in de gedachten, in de gevoelens van anderen, zich in te leven in een maatschappij, die, door klimaat, natuur en verdere, van de gewone afwijkende levensomstandigheden, andere behoeften kent dan de Europeesche maatschappij. Met geringschatting, haast met verachting zien zij neer op hen, die zich aan het nieuwe leven wisten te passen, en het goede, het doelmatige hunner nieuwe omgeving zich eigen wisten te maken.

„De geachte spreekster liet Indië uitsluitend en alleen van de leelijke zijde zien,“ schrijft de heer Apituley.

„Hare beweringen zijn niet altijd op objectieve waarnemingen gebaseerd.“

„Hare anders zoo leerrijke en belangrijke lezing kon best den titel dragen van: „Gaaf niet naar Indië, gij jonge vrouwen, want gij gaat onvermijdelijk moreel en fysiek te gronde.““

Hoe anders was hij te moede na de lezing op 8 Januari voor hetzelfde genootschap van den heer Walbeehm. „Ja, ik voelde,“ zegt hij, „op dien avond het heerlijk Indisch zonnetje op mijn gezicht en nek schijnen, ik voelde den zoelen avond-wind mijn gezicht en ooren streelen, ik proefde de heerlijke, prikkelende stoffen van de door vele in Indië wonende en geweest zijnde pur sang Hollanders (ook door Mevrouw Van Helsdingen-Schoevers) veroordeelde rijsttafel (des goûts et des couleurs il n'y a pas à disputer), ik hoorde den wind ruischen door de bladeren van den stangen, heiligen waringinboom, waarvoor de spreek-

ster een onbegrijpelijk grooten angst koesterde, ik hoorde het eentonige gezang (de geachte spreekster noemde het gekrijsch) van de Inlanders, het gezang, dat in zoo'n volkomen harmonie is met de omgeving, ik waardeerde daarom des te meer mijn land en mijn volk, en een gevoel van groot heimwee en van weemoed overviel me en tot trannens toe was ik bewogen, toen de heer Walbeehm zijn voordracht besloot met: Indië is mooi, als men van Indië houdt.“

Wij hebben noch de eene, noch de andere lezing gehoord, maar wel bevonden wij ons Woensdag 29 Januari te Delft onder het gehoor van den heer Engelenberg, die voor de pas door de Delftsche studeerende jongelingschap opgerichte vereeniging: „Onze Koloniën“ optrad met zijn onderwerp: „De Toekomst van Nederland in Oost-Azië“. Vol bezieling sprak de heer Engelenberg zijne warme genegenheid voor Indië's bevolking uit, teekende hij den bij haar oplevenden drang naar algemeene ontwikkeling, die leiden moet tot de associatie van den oosterling en den westerling. Om daartoe de hand te leenen, daartoe mede te werken, riep hij de belangstelling van de aanwezigen in. Was een denkbeeld gerijpt, dat bevorderlijk was aan dat streven, dan moest men zich niet bepalen tot schrijven en redeneeren, tot theoretische beschouwingen, tot luide sympathiebetuigingen, maar dan moest gehandeld worden. Daarom moest in de beurs getast, moest een kapitaal, een fonds gevormd worden, opdat, waar de regeering zich in haar handelen belemmerd mocht gevoelen, het particulier element tot daden voeren kon. Betere kennis van Indië zal belangstelling wekken bij iederen Nederlander. Maar, gelet op de teekenen der tijden, mag er niet lang worden gedraald. Spreker verwachtte, dat Indië in Nederland reeds zoovele vrienden telt, dat niet te vergeefs zal zijn een oproeping om geldelijke bijdragen ter verwerkelijking van de zoo warm door hem verdedigde stelling: **Nederland en Indië één**, niet slechts in staatkundigen zin, maar door algemeenen gemeenschapszin!

Hare eerste openbare vergadering, welke geopend werd met eene rede van den rector-magnificus, Prof. Cardinaal, was een groot succes voor de vereeniging „Onze Koloniën“, die reeds 110 leden telt uit de te Delft studeerenden, mannelijke en vrouwelijke.

Zooals bekend is, stelt deze vereeniging zich ten doel onder de Delftsche studenten de belangstelling voor de Koloniën te vergrooten; zij bezit ook een afdeling, die alle gewenschte inlichtingen verstrekt aan Indische jongelieden, die in Delft willen komen studeren.

Dr. Vogel's Voordracht voor de Afd. Amsterdam.

Voor een groot aantal leden van bovengenoemde afdeling en vele andere belangstellenden sprak Vrijdagavond 31 Januari jl. in het American-hôtel de

heer Dr. J. Ph. Vogel, oudheidkundige in Britsch-Indischen dienst, over: „Het Godsdienstig leven in Voor-Indië“.

Aan Het Alg. Hblad ontleenen wij het volgende verslag daarover:

„De voorzitter, Mr. H. Smeenge, heette in zijn openingswoord in het bijzonder welkom generaal Van Heutsz.“

Dr. Vogel begon zijn voordracht met er op te wijzen, dat de heerschende godsdienst het Brahmanisme is. De vier veda's zijn voor de oudste cultuur-geschiedenis van belang en zijn feitelijk de heilige schrift. Voor het tegenwoordige godsdienstige leven der Hindoes vormen zij echter een ondergeschikt deel. Naast 't Brahmanisme bestond eenigen tijd ook het Boedhisme. Hoe deze godsdienst verdrongen is, weten wij niet. Thans zijn er in Voor-Indië geen boedhisten, doch deze zijn nu in Ceylon, Achter-Indië, Japan, China en Mongolië. Ook naar Java zijn de boedhisten getrokken; men heeft daar nog het bekende bouwwerk, dat aan hen herinnert, de Boeroeboedoer. Van grooter belang voor Engelsch-Indië zijn de Mohammedanen, voor wie Delhi het politieke middelpunt is. Ook het Christendom, tengevolge van de zending sterk toegenomen, is in Voor-Indië ingevoerd, zoodat men daar thans drie godsdiensten heeft, nl. 't Brahmanisme of Hindoeïsme, den Islam en het Christendom.

Eerstgenoemde godsdienst, welke weer in vele secten verdeeld is, wilde spr. nader bespreken aan de hand van wat hij daarvan in de West-Himalaye gezien heeft. Hier vindt men nog de primitieve godsdienstvormen, welke elders verdwenen zijn. Aanvankelijk ontstond de vereering van Vischnoe in de vlakke en die van Siwa in het gebergte. Eerstgenoemde godsdienst staat hooger dan de tweede. Nog algemeener is echter de vereering van de godin, de derde secte van het Hindoeïsme, die verschillende benamingen heeft, onder anderen Kali. In de verbeelding der bevolking bestaan er meer godinnen, die soms naar verschillende dorpen genoemd worden. Iedere dorpling heeft ten slotte het meest te maken met zijn eigene godin, wier tempel met bloemen versierd is en aan wie veel geofferd wordt. Gewoonlijk wordt de godin afgebeeld met acht armen; één ervan hanteert een drietand, het embleem; het rijdier van de godin is de tijger. Zij wordt geprezen als een verdelgster van booze geesten.

Ook behandelde spr. de zg. slangengodin (naga's) in de West-Himalaya. Men ziet haar tempels dikwijls aan meren en vijvers; men vermoedt dan ook dat ze in het water verblijf houden. Ook beschouwt men de slangengoden als regengeefsters; de bevolking vereert in hen het water, naar sprekers opvatting. De nixen uit de Noorsche sagen vinden misschien hun oorsprong in de slangengoden uit de Indische mythologie. De vereering der slangengoden is ook plaatselijk.

Wat de priesters betreft, deze staan moreel of intellectueel niet hooger dan de bevolking. Nog

wees spr. op de z.g. „ohela's", personen, die aan een bepaalden godsdienst gewijd zijn.

Welk denkbeeld vormt de Indiër zich bij de vereering der afgodsbeelden en het offeren? Naar sprekers meening denkt over het algemeen de Hindoe zich zijn god in zijn tempel, als een koning in zijn paleis. Het afgodsbeeld wordt ook geheel mensche-lijk beschouwd; het krijgt eten en het was spr. wel eens overkomen, dat een tempel gesloten was, omdat, naar gezegd werd, de god gebaad werd.....

Na de pauze vertoonde Dr. Vogel een reeks lichtbeelden, welke door een inlandschen fotograaf op spr.'s reis door West-Himalaya genomen zijn. De mooie projecties hadden o. a. betrekking op het uitwendige en de interieurs van houten en steenen tempels. De architectuur was dikwijls eenvoudig; doch aan het houtsnijwerk was veel zorg besteed. In het plafond-houtsnijwerk treft men o. a. fantastische figuren aan van goden; wanneer bedoeld wordt, dat deze gevleugeld zijn, wordt dit aangegeven door de houding der beenen. Dr. Vogel vertelde bij de lichtbeelden verschillende interessante bijzonderheden uit de Hindoesche mythologie.

Als een merkwaardigheid deelde spr. o. a. mede, dat verschillende tempels tegenwoordig in navolging van de paleizen der radja's, electrisch verlicht zijn.

Afgodsbeelden en tempels in de W. Himalaya zijn dikwerf 12 eeuwen oud.

Ten slotte wees Dr. Vogel met nadruk op den lagen trap van den Hindoeschen godsdienst. De godsdienstige praktijken, die zich bij het volk voordoen, zijn geenszins te prijzen. Het vooroordeel, dat in zekere kringen bestaat tegen Christelijke zending, deelde spr. in het geheel niet. Door het Leger des Heils werd o. a. goed werk onder de laagste kasten gedaan. Doch niettegenstaande dit alles mag de godsdienst van dit Indische volk toch aanspraak maken op onze sympathie en belangstelling.

Voor de belangwekkende voordracht van Dr. V. werd met luid applaus dank betuigd.

Uit de O.-I. Mail.

Pokken te Semarang. In de eerste dagen van Januari jl. nam te Semarang het aantal pokkengevallen met doodelijken afloop, vooral onder kinderen, schrikbarend toe.

Op 4 Januari had een vergadering plaats van bestuursambtenaren, om te beraadslagen in zake de pokken-bestrijding. Een dokter-djawa werd dadelijk aangevraagd.

Alle personen, die met pokkenlijders in aanraking waren geweest, zouden streng worden geïsoleerd. De inenting werd met kracht voortgezet. Op 6 Jan. telde men 86 pokkenlijders met 47 sterfgevallen.

Dienzelfden dag kon de besmetverklaring van Semarang met cholera opgeheven worden.

Pestbestrijding in den Oosthoek. In het belang der pestbestrijding te Parea is Dr. Lichtenstein aldaar gedetacheerd. Onder hem zijn twee inlandsche artsen werkzaam, meldt de N. Soer. Ct.

Verder is de inlandsche arts Latumeten van Soerabaja naar Malang gezonden, tot versterking van het geneeskundig personeel aldaar.

Op 3 Januari jl. werd weder een pestgeval te Soerabaja geconstateerd.

Overstromingen. Verschillende streken van Java hadden in het begin van Januari van overstromingen te lijden. Zoo lezen wij, dat 3 Januari wegens een groote bandjir te Srowoh bij Klaten de treinen groote vertraging hadden en dat op 7 Januari een ernstige overstroming plaats had in het district Tangoel, afdeling Djember. Het huis van den administrateur der onderneming Kalisoeko werd onder water gezet.

De Soer. Ct. vernam, dat 't in den nacht van Zaterdag op Zondag 5 Januari te Djatirotto hevig had gebandjird. Het water stond 1½ meter hoog. Vele toko-houders leden groote schade, veel riet is bedorven.

Grensregeling Noord-Borneo. De leider der grensregingscommissie in Noord-Borneo scinde via Balikpapan 3 Januari jl. naar Batavia:

„Terreinwerkzaamheden grensexpeditie beïndigd; gezondheidstoestand bevredigend, één dwangarteder overleden."

In verband hiermede is door den Gouv.-Generaal fast gegeven om de grensexpeditie te ontbinden.

Het „borrongan"-systeem. Men schrijft aan de P. r. B.:

„Op enkele ondernemingen is het z.g. borrongan-systeem ingevoerd, dat in zooverre van het oude betaalsysteem verschilt, dat nu de koelies van de tuinen geen bepaald week- of dagloon ontvangen, maar het werk voor een zekere vooraf te bepalen som aannemen. B.v. 20 koelies nemen op zich in één maand tijds een aantal bahoes klaar te maken voor een zeker bedrag. Is de maand om, dan moet het werk gereed zijn en de koelies krijgen hun geld. Gevolg van dit systeem is: 1e. dat de mandeurs ontslagen worden; die zijn nu overbodig; want het spreekt vanzelf, dat de borrongan-koelies ten koste van wat ook de zich vrijwillig opgelegde taak zullen afmaken; 2e. dat de koelies nu minstens driemaal zooveel verdienen als vroeger — natuurlijk ook driemaal zoo flink aanpakken —, en 3e. dat de administrateurs veel minder aan werkloonen hebben te betalen, daar thans met veel minder koelies hetzelfde werk kan worden verricht."

Vervolg van landsdienaren. In een circulaire van den Gouv.-Generaal aan de chefs der departementen van algemeen bestuur en aan de hoofden van gewestelijk bestuur wordt o. m. gezegd:

Het heeft de aandacht van den G.-G. getrokken, dat merkmalen landsdienaren, die wegens verduistering van gelden uit 's lands dienst moeten worden ontslagen, niet strafrechtelijk worden vervolgd, wijl hunne chefs van oordeel zijn, dat, indien het verduisterde geld na de ontdekking van de fraude wordt aangezuiverd, de justitie niet in de zaak behoeft te worden gemengd.

In het algemeen acht Z. Exe. dit ongewenscht.

De Landvoogd is nl. van meening, dat het niet voldoende is ontrouwe landsdienaren, die zich aan misdrijf schuldig hebben gemaakt, uit hunne betrekking resp. uit 's lands dienst te ontslaan, maar dat zij tevens voor den strafrechter behooren te worden gebracht, ten einde door dezen te doen uitmaken of en in hoeverre er termen bestaan de schulden te straffen.

Een gewenschte maatregel. Het streven om den gouverneur-generaal te ontlasten van bemoeienis met minder belangrijke zaken, hetwelk vooral tijdens het bewind van den gouv.-generaal Van Heutsz zich krachtig openbaarde, schijnt zich weer voor te doen.

Naar De Javabode vernam, is binnenkort een regeling te verwachten, ingevolge welke verloven wegens ziekte en wegens langdurigen dienst, voor zoover de aanvragers nog geen recht op pensioen hebben verkregen en onvoorwaardelijk geschikt worden geacht om na terugkeer van verlof in hunne vorige betrekking te worden herplaatst in het algemeen niet meer zullen worden verleend door de regeering.

Die bevoegdheid zal worden overgedragen op den algemeenen secretaris voor zoover betreft het personeel der algemeene secretarie; op de chefs der departementen voor zoover de onder hen dienende ambtenaren aangaat en op den president der Alg. Rekenkamer ten aanzien van het bij dat college werkzaam zijnde personeel.

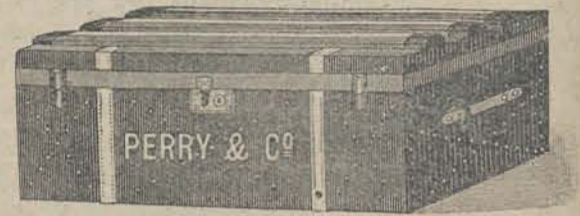
Aan de leden van den Raad van N.-I. en van het Hooggerechtshof, aan de hoofden van gewestelijk bestuur en aan eenige door den gouv.-generaal aan te wijzen zelfstandige dienst-chefs zullen echter ook onder de nieuwe regeling alleen verloven door de regeering worden verleend.

Het nieuwe Deli-Proefstation. Tegen Juli van dit jaar hoopt men het nieuwe Deli-proefstation in gebruik te kunnen nemen, meldt de Sum. Post. Dat zal door zijn grootscheepschen opzet dan beter op een wetenschappelijke centrale van de tabakskultuur gaan lijken dan de in brokstukken verdeelde inrichting van heden.

Werd tot dusverre jaarlijks een 90 mille aan deze instelling ten koste gelegd, het maximum is sedert kort verhoogd tot 1½ ton, die de tabakmaatschappijen echter wel er voor over hebben.

Coöperatieve Vereenigingen. Java aan schrijft aan De Javabode van 8 Januari jl.:

„Dezer dagen bevatte dit blad een artikeltje onder bovenstaand opschrift, hetwelk mededeelde, dat door de Indische Regeering aan den minister van koloniën het voorstel is gedaan tot het in 't leven roepen van een wettelijke regeling betreffende de coöperatieve vereenigingen in N.-I. Deze regeling zou naar de bedoeling der Indische Regeering alleen gelden voor Europeanen en zou later, voor zooveel noodig gewijzigd, toepasselijk worden ver-

MAILKOFFERS.

DEKSTOELEN.

HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.

HOFSMEDEN

PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT

KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensioengeld internaat f 800.—

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—

De Directrice: A. J. NELCK.

ONDER DEN SINT MAARTEN

— WONINGINRICHTINGEN —

J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM

AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM

10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

F. W. VAN WIJK = DAMES-

KLEERMAKER.

Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:

PLUCHMANTELS, BONTMANTELS

en TAILOR-MADE COSTUMES

NAAR MAAT.

PRIJS f180.-

„EMPIRE" Schrijfmachines met zichtbaar schrift.

Generaal-Vertegenwoordiger voor NEDERLAND:

A. E. LEO

279 BEEKLAAN - DEN HAAG.

klard op inlanders en met dezen gelijkgesteld. Met dit denkbeeld heeft de minister zich echter niet kunnen verenigen, daar het naar zijn meening de voorkeur zou verdienen al dadelijk een regeling te maken voor alle ingezetenen.

Weliswaar zijn, zooals in hetzelfde artikel terecht is opgemerkt, heel wat inlandsche vereenigingen, welke in den beginne schoone beloften in zich schenen te houden, later, en door wanbeheer der leidingpersoonen, en door hun onkunde en afwezigheid van de noodige ervaring op vereenigings- en handelsgebied, als anderszins, gaan kwijnen en ten slotte te gronde gegaan.

Doch dit feit schijnt niet het minst 't vertrouwen van de menschen te hebben geknakt. Men is thans niet teruggekomen op den eenmaal ingeslagen weg en voortgegaan met de oprichting van vereenigingen, waarbij ernstige mannen mede de hand aan den ploeg hebben geslagen.

Nu, die oprichters van vereenigingen onder Inlanders hebben steeds het gemis gevoeld van een wettige regeling, die de associatie een voldoende rechtspositie verzekert niet alleen, maar ook voor zooveel die associatie onder Inlanders is tot stand gebracht, haar ook dezelfde voorrechten van den Inlander schenkt. Zoo b.v. wanneer Inlanders een gezamenlijke actie op handelsgebied willen organiseren, dan kunnen ze het alleen door de oprichting van een naamlooze vennootschap doen. Doch een naamlooze vennootschap is een lichaam, dat aan de Europeesche wetgeving is onderworpen, zoodat ze, al is ze uitsluitend onder Inlanders tot stand gebracht, geen rechten op inlandsche gronden kunnen doen gelden.

Het zou dus, om aan den wensch van den Inlander tegemoet te komen, noodzakelijk zijn, dat voor dezen een afzonderlijke regeling op de coöperatie werd getroffen. Het bezwaar, dat daardoor Inlandsche geldbezitters beslag zouden leggen op te groote oppervlakten naar het inlandsch recht bezeten gronden, zou dan weg te nemen zijn door middel van beperkende bepalingen ter bescherming van individueele grondbezitters. Doch deze beperking mag natuurlijk niet zoo streng zijn ingericht, dat daarbij het belang der inlandsche coöperatie geheel over het hoofd zou worden gezien."

Reorganisatie onderwijs Minahassa. Wij lezen in de *Javabode*: Einde December jl. vertrok van Batavia de heer P. A. Morees, adj.-inspecteur van de arbeidsinspectie en sous-chef van dien dienst, in gezelschap van den resident van Menado en den heer Crommelin, zendings-consul, over Djokdja naar Soerabaja, om zich vandaar naar de Minahassa te begeven, ter voldoening van zijn opdracht om de plannen tot reorganisatie van het Inlandsch onderwijs in de Minahassa en op de Sangi- en Talaud-eilanden ten uitvoer te leggen.

Wegens ziekte evenwel moest de heer Morees te Djokdja achterblijven. De resident en de heer Crommelin reisden verder, maar ook de heer Crommelin bleef te Soerabaja achter, daar zijn bagage niet was aangekomen.

De heer Morees is nog ziek en zijn ziekte belet hem, tot zijn groote teleurstelling, zijn reis te vervolgen en aan de opdracht der regeering te voldoen.

In zijn plaats is nu aangewezen de heer J. H. van Ziesel, inspecteur van het Inlandsch volksonderwijs, die begin Januari met den heer Crommelin van uit Soerabaja naar de Minahassa zal vertrekken.

Verbannen. Het Bat. N.blad schrijft: „Wij ontvingen afschrift van een gouvernements besluit, houdende de verbanning — officieel geheeten: aanwijzing van een verblijfplaats — van een achttal Inlanders uit de Westerafdeeling van Borneo naar Batoeradja, in de res. Palembang.

De reden der verbanning wordt niet opgegeven. Wel vermeldt het besluit, dat, gelijk het R.-R. vordert, gehandeld is in overeenstemming met den Raad van Indië, en dat de aanwijzing van een verblijfplaats buiten het gewest geschiedt in 't belang der openbare rust en orde. Of men hier te doen heeft met eenige aanstokers van de belasting-opstootjes, dan wel of hier gericht wordt over andere daden tegen het gezag, valt dus niet te zeggen. Het eenige wat nog vermeld dient, is, dat de verbannen lieden alle van beroep landbouwer worden geheeten, een beroep dat gemeenlijk doorgaat voor het vreedzaamste. Maar in W.-Borneo schijnt

een uitzondering op dezen regel te bestaan; daar doen de landbouwers blijkbaar hevig aan de politiek... al zal het achttal vermoedelijk wel niet zóóver zijn gegaan als zekere radja's, die paarden stalen, moorden bedreven in het groot en toch op algemeen verzoek weer in hun waardigheid hersteld werden."

Indisch Schoolmuseum. Reeds herhaaldelijk is in de Indische schoolwereld de wenschelijkheid betoogd, van goed ingerichte schoolmusea, speciaal voor de Indische jeugd. In een vergadering van enkele belangstellenden, is daarom besloten tot oprichting van de vereeniging „Het Schoolmuseum in Neder-Indië".

Daar het materiaal voor een groot deel uit Europa moet aangevoerd worden, zal het bestuur zoodanig worden samengesteld, dat een deel in Indië, een ander deel in Nederland werkzaam is.

Het doel der vereeniging kan als volgt omschreven worden:

1. Aan de leerlingen van lagere en middelbare scholen meer gelegenheid te geven tot 't verkrijgen van aanschouwelijk onderwijs.

2. Het bijeenbrengen en onderhouden van tentoonstellingen op 't gebied van onderwijs en opvoeding.

3. Volwassenen in de gelegenheid te stellen om meer bekend te worden met het Europeesche leven.

Het ligt in de bedoeling zoo spoedig mogelijk een schoolmuseum te openen te Batavia; daarna volgen Soerabaja en Semarang. Op krachtigen steun van uitgevers enz. wordt natuurlijk gerekend.

Het voorloopig bestuur bestaat uit de heeren M. G. Hoekstra, voorzitter; Dr. H. J. van Lummel, C. O. Heuvelink, thesaurier; A. V. Boshuwer en Th. J. A. Hilgers, secretaris.

Met groote waardeering kon het bestuur reeds mededeelen, dat het eerste kostbare geschenk is aangeboden door de firma Kleynenberg en Boissevain te Haarlem, nl. de bekende collectie platen van Ned.-Indië, bestaande uit 150 stuks, eerst kort geleden verschenen.

Een Indië-congres. De secretaris van het hoofdbestuur der *Indische Partij* verzoekt aan alle Indische bladen opname van het volgende:

Door het H.B. der I. P. zijn eenige bekende personen in onze Indische samenleving op verschillend gebied van wetenschap en kunst aangezoekt, diverse onderwerpen in te leiden op de dagen van het Eerste Indië Congres, met Paschen te Semarang te houden.

Langs dezen weg worden eventueel ook anderen, die zich geroepen achten op bedoelde wijze mede te werken aan de verbreiding van betere kennis omtrent Indië en de Indiërs aangezoekt, zich tijdig bekend te maken aan den secretaris van het H.B. der *Indische Partij* te Bandoeng. De voertalen zijn Hollandsch, Javaansch en Maleisch. Populair-wetenschappelijke voordrachten en lezingen op 't gebied van cultuurhistorie, inlandsche taal en letterkunde, geschiedenis van Indië, volkenkunde, anthropologie, Indische kunst enz., zullen het Hoofdbestuur zeer welkom zijn.

Gebrek aan Europeesche Onderofficieren bij de Infanterie. De Soerabajasche correspondent van het Bat. N.blad schrijft:

Dat bij de infanterie een nijpend gebrek aan onderofficieren bestaat, blijkt afdoende uit een circulaire dd. 17 Dec. van den chef van het wapen der infanterie. Volgens die circulaire moeten de korpscommandanten al het mogelijke doen, om den toeloop van Europeesche militairen tot de kaderschool te bevorderen.

De circulaire zegt zelfs, dat elementen, van wie kan worden verwacht, dat zij tot bruikbare onderofficieren kunnen worden gevormd, moeten worden „opgespoord". Speciaal vestigt de circulaire nog de aandacht op de gewezen officieren en gegraduateerden van vreemde legers, die thans wellicht nog in onze armee rondzwerven. Wat die officieren betreft, zal dit wel niet zoo druk loopen; die tijd is voorbij.

Mochten die elementen niet aan alle eischen voor plaatsing op de kaderschool voldoen, dan mag dit nog geen reden zijn, om hen van het examen uit te sluiten. Het wordt dus nu ook hier: dwingt ze om in te gaan.

Hulp aan China. Bij de N. V. Java Ien Boe Kong-sie te Semarang is een boekje uitgegeven, half in het Maleisch en half in het Chineesch, schrijft De Loe. Daarin wordt eerst het contract over de Crips-leening

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN
DE GROOT & DIJKHOFFZ
voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON
PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG
LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO"
DEN HAAG.

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHIEEN,

WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT.

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag franco toegezonden.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis
GROENMARKT 37 - DEN HAAG

* CAFÉ RESTAURANT. *

DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer",

„Groot-Hæsebroek"

- of „De Pauw". -

■ ■ ■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
Kantoren.

Omtrent de kwikzilverertsen bevat De West van 31 Dec. deze mededeeling:

„Het vermoeden, dat de cinnaberertsen, die gevonden werden op een kreek in de concessie da Costa, zich zouden voortzetten in terrein, behoorende aan de heeren Robles, en Sedney, is bevestigd. Er zijn vondsten op laatstbedoeld terrein gedaan, die de beste verwachtingen doen koesteren Het Bonidoro Syndicaat, waarvoor hier de ingenieur Duyfjes werkzaam is, heeft dan ook de optie op dit terrein wederom verlengd.”

In verband met helgeen wij in dit weekblad meermalen over deze aangelegenheid hebben opgemerkt, was het ons een waar genoegen in De W. van 7 Januari te lezen, dat de gouvernementssecretaris, als gedelegeerde van den Gouverneur, de volgende mededeeling aan de Koloniale Staten heeft gedaan: „In 1911 is met enkele afdelingen van financiën een proef begonnen om zelf concept-besluiten in te dienen. Tot dusverre was de gewoonte dat alle departementen hun voorstellen in briefvorm inleiden, waarvan ter secretarie concept-besluiten werden ontworpen. Wat in 1911 als proef werd begonnen, is met begin van dit jaar als regel ingevoerd voor alle departementen. In verband daarmee zijn eenige veranderingen gebracht in de indeling ter secretarie.”

Van goed ingelichte zijde wordt ons medegedeeld dat reeds jaren geleden dezelfde maatregel was ingevoerd. Men schijnt er dus niet de hand aan gehouden te hebben, niettegenstaande de groote tijdsbesparing, die er door verkregen wordt.

In dezelfde vergadering der Koloniale Staten — van 6 Januari jl. — deelde de voorzitter mede, dat eenige leden hun voornemen hadden te kennen gegeven, om inlichtingen te vragen aangaande de verleende vergunning om proeven te nemen met de Venezolaansche methode. In verband daarmee heeft de Gouverneur den onder-voorzitter van den Raad van Bestuur, Mr. P. Hofstede Crull, en den administrateur van financiën, den heer Gaymans, aangewezen als gedelegeerden, om, zoo noodig, inlichtingen ter zake te verschaffen. Ter kennisneming heeft de Gouverneur aan de Staten gezonden afschriften van de beschikkingen, waarbij de bedoelde vergunning aan twee balata-exploitanten is verleend.

Wij ontleenen aan het verslag in De West van 7 Januari het een en ander:

De heer Van Ommeren acht de verleende vergunning in strijd met de balata-verordening en met het algemeen belang. Wel geeft artikel 36 den Gouverneur de bevoegdheid om bij uitzondering vergunning te geven tot het vellen van bolletries, doch uit de geschiedenis blijkt, dat het nooit de bedoeling is geweest om dit toe te passen op balata-exploitatie. De verleende vergunning is een verkapte exploitatie; dat blijkt uit de reusachtige oppervlakten, waarvoor vergunning is verleend. Hij acht de Venezolaansche methode vernietigend voor het bosch, omdat van natuurlijke verjonging van het bosch geen sprake is, terwijl dergelijke terreinen met omgehakte boomen ook voor de goudexploitatie bezwaar opleveren.

Spreker eindigt met aan te dringen op een werkelijk onpartijdig onderzoek in zake den stand der industrie en hare toekomst.

De heer Curief kan niet beoordeelen, of de vergunning wettig is. Hij weet alleen, dat de proeven noodig zijn in het algemeen belang. Spreker meent, dat belanghebbenden het recht hebben om proeven te nemen, ten einde toch een oordeel te vormen over de Venezolaansche methode. Het gaat om een zaak, waarmede miljoenen gemoed zijn.

Ten slotte geeft spreker ernstig in overweging, om het kapitaal, dat Suriname broodnoodig heeft, niet af te schrikken door noodelooze bezwaren, zooals reeds met andere zaken in de kolonie is gebeurd.

De heer Beckering v. Loenen acht het toestaar van een proef op bescheiden schaal niet onwettig; wanneer de proef exploitatie zou worden, dan zou men zeer zeker onwettig handelen.

De heer Thomson noemt de Venezolaansche methode: roof tot de uiterste grens.

De heer Bibaz meent, dat men hier niet met een proef, maar met exploitatie te doen heeft, dus met iets onwettigs.

De heer Dragten meent, dat hier niet aan de orde is de Venezolaansche methode, maar de kwestie van het nemen van proeven, hetgeen spreker niet noodig acht.

De heer May merkt op dat de vergunning schijnt verleend te zijn zonder zelfs den Raad van Bestuur te hooren.

De gedelegeerde, Mr. Hofstede Crull, verklaart met belangstelling de verschillende redevoeringen te hebben aangehoord. Niet echter met instemming. In sommige redevoeringen straalde een toon door, dien spreker niet zal qualificeeren.

Waarover gaat nu de kwestie?

Niet over de Venezolaansche methode, maar uitsluitend over de vraag of de Gouverneur de bevoegdheid had om proeven met die methode toe te staan.

Welnu, art. 36 van de balata-verordening geeft formeel de bevoegdheid aan den gouverneur om toe te staan boomen te vellen.

Nu zegt men, dat het nooit de bedoeling is geweest, om van dit recht gebruik te maken voor proeven met het tappen van balata.

Maar men vergist zich.

Natuurlijk heeft men 20 jaar geleden niet voorzien het geval, dat zich thans voordoet. Maar het is wel degelijk de bedoeling geweest om de te verleenen bevoegdheid aan den gouverneur niet in engen zin op te vatten. Dit is uitdrukkelijk gezegd door den toenmaligen gedelegeerde van den gouverneur, den heer Schimmelpenninck v. d. Oye, in de Statenzitting van 19 Januari 1893.

Het staat dus vast, dat de gouverneur formeel de bevoegdheid heeft om het vellen van bolletries toe te staan.

Zoodat slechts overblijft de vraag: of de wijze van uitvoering in strijd is met de verordening. Dit is een kwestie van beleid, ter beoordeeling van den gouverneur, niet van de Kol. Staten.

Het bestuur mag verwachten, dat de Staten genoeg vertrouwen hebben, om aan te nemen; dat het geen proeven zal toelaten, die een verkapte exploitatie zouden zijn. Zoodra belanghebbenden in die richting misbruik zouden willen maken van de verleende vergunning, zal die natuurlijk onmiddellijk worden ingetrokken. Men begint echter niet met kwade trouw te veronderstellen. Daar is ook geen enkele reden voor. De proeven dienen ou' meer gegevens te verkrijgen omtrent de Venezolaansche methode, ten einde voor de toekomst te kunnen beoordeelen, of de nieuwe methode, dan wel de huidige methode de voorkeur verdient.

Het geldt hier dus een zaak van algemeen belang. Het bestuur denkt er geen oogenblik aan, om — in strijd met de bestaande wet — de Venezolaansche methode van exploitatie hier in te voeren. De proeven dienen, om, wanneer de wijziging der balata-verordening aan de orde zal zijn, te kunnen beoordeelen, of die hoog geroemde Venezolaansche methode werkelijk den lof verdient dien sommigen haar toezwaaien.

Het kapitaal, dat zich waagt in de kolonie, heeft er recht op, dat proeven worden genomen, wanneer men meent, dat het op betere wijze kan worden aangewend. Het zou geen wijs beleid zijn, als men die rechtmatige eischen van het kapitaal niet inwilligde. Het gevolg van dergelijk beleid zou zijn, dat het kapitaal werd afgeschrikt, ook voor andere industrieën. Daarom is het van belang voor de kolonie, dat het kapitaal weet, dat zijn belangen veilig zijn in handen van het bestuur.

Het bestuur staat echter volkomen onzijdig wat betreft de vraag, welke methode van exploitatie de voorkeur verdient. Het heeft daaromtrent nog geen vaststaande opinie. Volkomen onjuist is het dus, als men beweert, dat het bestuur op verkapte wijze die methode hier wil invoeren.

De gedelegeerde, de heer Gaymans, merkt o. m. op, dat het de bedoeling is een proef te nemen, die op kleine schaal een gewone exploitatie zooveel mogelijk nabij komt. De proeven zullen worden genomen wel is waar op groote concessien, maar slechts op kleine gedeelten van die oppervlakten.

Onze ruimte veroorlooft niet de replieken op te nemen.

De heer Van Ommeren heeft 3 motie's gereed, waarvan het doel is de Staten te doen uitspreken:

1ste dat de verleende vergunning in strijd is met de balata-verordening;

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU CARL KÖFFLER 's-GRAVENHAGE - 22 SUEZKADE.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventuele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.
- 8e. het graveeren van cachetten en zegelringen in alle metalen en half-edelgesteenten, het vervaardigen van stempels en cliché's tot het bedrukken van postpapier, het branden van wapens in glas, het leveren van boekbanden, portefeuilles, enz. met in leder gedreven wapens; enz.;
- 9e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht voor Genealogie en Heraldiek”.

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering tegen ongevallen
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING

Individueele **ONGEVALLENVERZEKERING**,

AUTOMOBIELVERZEKERING, Enz. Enz.

VRAAGT PROSPECTUS.

Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te **SOERABAIA**.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
VERHUUR.		STEMMEN. IL.
PIANO's van 15.— VLEUGELS „-8.—		Instrumenten.
REPARATIE. RU		voor het GEREEDMAKEN TROPEN.
Afd. Gebruikte		
SPECIALE INRICHTING voor de		

2de dat de te nemen proeven in strijd zijn met het algemeen belang;

3de dat een onpartijdig onderzoek wenschelijk is in zake den huidige toestand en de toekomst der balata-industrie.

De behandeling der motie werd verdaagd tot den volgende dag.

Wij zijn zeer benieuwd naar de toelichting van het sub 2 gestelde, omdat wij niet inzien, welk deel er verbonden kan zijn aan het nemen van proeven.

Ten slotte verwijzen wij naar ons vorig nummer, waarin wij mededeelden, dat de Minister van Koloniën zich in deze kwestie geschaard heeft aan de zijde van het Surinaamsche bestuur.

Curaçao.

De Cur. C. geeft de navolgende bespiegeling over het afgelopen jaar.

„Wat was 1912 voor Curaçao?”

Een slecht jaar voor de arme bevolking. De mislukking van den maisoogst in de eerste maanden van het jaar, was voor de bewoners in de buitendistricten van het eiland een zware slag; de aanhoudende droogte in het geheele jaar voor de plantage eigenaars uiterst nadeelig; de sterfte van het vee uit gebrek aan voeder is groot geweest; de afzet van zout was zeer gering.

Een lichtpunt is er echter geweest. De vraag naar de gewone soorten van alhier gevlochten wordende strooivoeten was in eenige europeesche landen en meer in het bijzonder op de New-Yorker markt vrij groot. Ook de hoeden met breeden rand, die in de laatste tijden hier worden gevlochten, konden in betrekkelijk groote hoeveelheid in den vreemde koopers vinden.

De hoeden-industrie lenigde in zekere mate het lijden der arme bevolking. En de aanzienlijke sommen, in het Moederland uit vrijwillige bijdragen bijeengebracht om het lijden der arme bevolking van deze kolonie te verzachten, waren ten zeerste welkom; ook van wege het Gouvernement werd bijstand verstrekt. De ellende op Curaçao, hoewel groot, kon getemperd worden door den goeden afzet van hoeden; op Bonaire was het lijden grooter dan op Curaçao en op Aruba.

De handel bleef in denzelfden kwijnenden toestand van de laatste jaren; de koopkracht van de bevolking was beperkt uit gemis van middelen. Vreemde koopers kwamen echter in eenigszins meerder getal dan toen de gemeenschap met Venezuela in 1907 en 1908 belemmerd werd door maatregelen van de toenmalige regering dier republiek.

De koloniale scheepvaart, nu die belemmeringen niet langer bestaan, kon zich in zekere mate in een bloeienden toestand verheugen.

In de laatste maand van het jaar is de plantage Santa Barbara, met hare fosphaatmijnen, op publieke veiling verkocht, zoodat er vooruitzicht bestaat dat in de tweede helft van het nu ingetreden jaar de werkzaamheden aan die mijnen hervat zullen worden, waardoor honderden arbeiders loonend werk vinden zullen.

In de maanden November en December is de regenval op de drie benedenwindsche eilanden van de kolonie vrij gunstig geweest, zoodat de hoop op een goede maisoogst wel mag worden gekoesterd. Een goede maisoogst is werkelijk 'n zegen voor de arme bevolking.”

Over het nieuwe jaar laat de Amigoe zich hoopvol uit. Zij schrijft:

„Hoe nu zal het Nieuwe Jaar zijn?”

Het nieuwe jaar 1913 zal zich bijzonder kenmerken als een jaar van voorbereiding.

Van Gouvernementswege zoowel als van particuliere zijde is men druk doende om de Curaçaosche haven meer toegankelijk te maken voor de groote scheepvaart.

Het groote vraagstuk der drinkwatervoorziening onzer benedenwindsche eilanden, dat meer dan ooit in het afgelopen jaar nog onopgelost gebleken is, zal geen langer uitstel meer gedoogen.

De eigenaars der Curaçaosche zeilschepen zullen pogingen aanwenden om het verbindingsnet tusschen Curaçao en vreemde havens uit te breiden en gaan op zoek naar vracht.

De Agenten der stoomvaartlijnen zullen met hun hoofdirecties besprekingen houden om Curaçao te maken tot een centraalhaven van Zuid-Amerika.

De Hotelhouders bereiden zich voor om talrijke vreemdelingen goed en comfortabel te herbergen, en t hun hier thuis te maken.

De winkeliers richten zich in op de doortrekkende reizigers, die geen groote inkoop meer komen doen, maar zich willen voorzien van kleinere reisbenodigdheden, of een uitrusting verlangen volgens de laatste mode om fatsoenlijk in Amerika of Europa te kunnen verschijnen.

De „Mijnbouw Curaçao” zal de plantage Santa Barbara in orde brengen om de fosphaatmijnen intensief te gaan exploiteeren.

De sisalcultuur zal zich uitbreiden.

De Hoedenindustrie zal zich nog hooger opwerken.

In één woord: Curaçao emancipeert in 1913 ten volle en zal zich weer storten in het volle leven ter verovering van de financieele onafhankelijkheid, dat wil zeggen, van eigen krachtig volksbestaan.

Als al deze voorspellingen van de Amigoe mochten uitkomen, dan wacht Curaçao een gezegend jaar.

Hetzelfde blad bespreekt het bekende stuk van den heer F. Teding van Berkhout in de N. Ct. van 11 en 14 Nov. jl., die Suriname en Curaçao verkoopen wil ten behoeve van de nieuwe vlootplannen voor Indië en het blad neemt over wat in ons blad no. 48 hierover onder „Suriname” is geschreven. De Amigoe geeft de navolgende noot hierbij:

„Wij voelen geen enkele bekoring, om aan de uitnodiging van De N. Courant gevolg te geven, met den heer T. v. B. in debat te treden. En waartoe zou het dienen?”

Van tijd tot tijd worden zulke voorstellen als proefballetjes opgelaten, en nooit ging de Regeering er op in. Nooit hebben wij gehoord, dat de bewoners van de West-Indische bezittingen hun verlangen te kennen hebben gegeven zich onder een andere vlag te scharen. Zij zijn en blijven Nederlandsche onderdanen, met hart en ziel. „Corsonw en Neerland zijn één”, zegt ons volkslied.

Wat Curaçao betreft, kunnen wij zeggen, dat eerst sedert ongeveer tien jaren ernstige pogingen zijn aangewend, om onzen economischen toestand te verbeteren. Sommige pogingen zijn mislukt. Reeds te voren droegen die pogingen de kiemen van mislukking in zich.

Doch geen pessimist zelfs twijfelt meer, of wij nu niet op den goeden weg zijn. Met elk jaar breidt zich onze handel en scheepvaart aanmerkelijk uit. En zonder zich aan overdreven verwachtingen omtrent den loop der dingen na de opening van het Panamakanaal schuldig te maken, ziet iedereen, dat reeds nu onze scheepvaart en handel zich nog grootscher en sneller zou ontwikkelen, wanneer de trage gang der werkzaamheden aan de verbetering van onzen havenmond dezen voortgang niet gewelddadig tegenhield. Ook de welvaart onder het volk neemt toe; jaarlijks komt er méér geld in de kolonie, nu ook de hoeden-industrie, de volksindustrie bij uitnemendheid, met reuzenschreden vooruitgaat.”

Het zou een schande voor ons zijn als er werkelijk aan gedacht werd Curaçao te verkoopen.

In Denemarken zijn ook menigmaal stemmen gehoord om op de aanbiedingen van Noord-Amerika in te gaan en St. Thomas te verkoopen; maar ook daar heeft het nationale eergevoel ten slotte gezegevierd.

De Wekker schrijft:

„Het aantal auto's neemt hoe langer hoe meer op ons eiland toe, en, die motorrijtuigen onze hoofdstraten ziende doorloopen, zoude men meenen, zich op een plaats te bevinden, die zich op groote welvaart mag verheugen. Uit het oog moet echter niet worden verloren, dat de meeste dier tuf-tufs ontvangen zijn met het doel om ze te verhuren, hetgeen dan ook geschiedt, alzoo een nieuw bestaansmiddel voegende bij de zoo weinige, aan de meeste waaraan men hier een schamel stuk brood ontleent. Slechts enkele dier auto's zijn besteld voor het bijzonder plezier van de eigenaren. Dit is o.a. het geval met dien, welken de heer R. de Lannoy dezer dagen heeft ontvangen en die uit een der beste Amerikaanse fabrieken van het artikel afkomstig moet zijn.”

„De vloot van den K. W.-I. Maaldienst zal dit jaar worden versterkt met twee nieuw gebouwde booten: de „Graaf Jan van Nassau” en de „Graaf Lodewijk van Nassau”.

Wij wenschen die stoomvaartmaatschappij geluk met de vermeerdering harer booten.”

W. KALDENBACH
WONINGINRICHTINGEN
IN OUDE EN MODERNE STIJLEN
VALERIUSSTRAAT 38
's-GRAVENHAGE
TEEKENINGEN EN BEGROOTINGEN
KOSTELOOS VOOR BELANGHEBBENDEN

DORDTSCHER BANK
's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST
ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
levert behalve prachtige levende bloemen
en planten, bouquets, bloemwerk, ook zeldzame
schoone kunstbloemen en bladeren.
Bij uitstek geschikt voor verzending naar OOST- en WEST-INDIË.

L. LANGE
LEVERANCIER VAN Z. K. H. PRINS HENDRIK DER NEDERL.
HERTOG VAN MECKLENBURG.
LANGE VOORHOUT no. 86, Tel. no. 829, 's-GRAVENHAGE.
Havana, Hollandsche- en Duitsche
SIGAREN SIGARETTEN.

Geïmporteerde Amerik. Schoenen
HEALTH SHOES.
HEULSTRAAT 11
M. A. GREVE - Telef. 417
Specialiteit „EIGENGEMAAKT SCHOEISEL”.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE
ONTVANGEN:
NIEUWE UITGEBREIDE COLLECTIE
VIYELLA.
VIYELLA-BLOUSES
IN ELK GEWENSCHT PLOOIMODEL à f 6.50.

Bedden- en Meubelfabriek
GEBRS TEN HOUTEN
LANGE HOUTSTR. 4
DEN HAAG
TELEPHOONNUMMER 714

ALOM BEKENDE MERKEN
van goede kwaliteit, welke tevens goedkoop zijn, te voeren is in het voordeel van elken handelaar. Wendt U daarom tot ons om prijzen voor **TOUR BOWN EN GLORIA (W. K. C.) RIJWIËLEN**, welke door de grootste tokhouders in Oosten West-Indië reeds worden verkocht en met succes. Voor **BANDEN** en **RIJWIELONDERDEELEN** kunnen wij U de meest voordeelige prijzen maken. Aanbevelend,
S. VAN DER BIJL, Waterlooplein 96/8, AMSTERDAM.

TOKO BAHROE
Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm.
bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.
SPECIAAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.
Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Tweeërlei opvatting. Naar aanleiding van het verhaal in de Djawa Tenga over het reïncarnatie-denkenbeeld: Mohamed-Douwes-Dekker, schrijft de Pembrita Betawi, dat geen geloovig en verstandig muzelman hieraan geloof zal hechten, alleen reeds omdat Nabi Mohamed gezegd heeft, dat na hem geen profeet meer komen zal. Nu een Europeaan zich zulk een reïncarnatie-uitvinding laat aanleunen, al zegt hij ook, dat hij er niet aan geloof, wordt er van bestuurswege niets tegen gedaan, maar als zooiets van Inlanders, betreffende een Javaan b.v., uitging, dan zou er spoedig heel wat kabaal en lawaai over gemaakt worden. Zoo merkt laatstgenoemd blad op.

De mohamedanen in Singapore en omliggende staten hebben voor het welzijn van den Sultan van Turkije en zijne familie gebeden tot Allah opgezonden. De Engelsche autoriteiten hebben dit niet verhinderd. Alles ging ordelijk toe.

Wat zou er gebeuren, indien de mohamedanen in Nederlandsch-Indië zoo iets deden, vraagt de Sinar Djawa. En geeft daarop zelf ten antwoord: „Denkelijk zouden er „relletjes“ zijn ontstaan, zooals toen de Chineezers de Republikeinsche vlag hebben uitgestoken”.

Naar Europa. Uit Solo wordt aan de Sinar Djawa bericht, dat Pangeran Ngabei, de oudste zoon van den Soesoehoenan van Soerakarta, die majoor-adjutant in buitengewonen dienst bij den Gouverneur-Generaal van N.-I. is, in dit jaar een Europeesche reis zal maken om zijn kennis te verrijken en zijn blik te verruimen.

Vermomming. Wegens diefstal werd een karrevoerder door de politie aangehouden en in de gevangenis gebracht. Daar kwam aan 't licht, dat de delinquent een vrouwspersoon was. De rechtszaak ging niet te min door. Zoo meldt de Pembrita Betawi.

Het nut der Passen. Naar aanleiding van de jongste ongeregeldeheden in Cheribon vertrokken vele Arabieren en Chineezers met den trein naar Bandoeng. De politie ter Preanger-hoofdstad werd door het Bestuur van Cheribon gewaarschuwd om deze lieden aan te houden. Dit leverde echter groote moeilijkheden op, aangezien de namen dier uitgeweken personen niet bekend en niet vermeld waren. Een gevolg van het mogen reizen zonder pas. Zoo merkt de Pewarta Soerabaja op.

Theosophie. De Sinar Djawa, Pembrita Betawi en Pewarta Soerabaja hebben een artikel opgenomen van mejuffrouw H. E. van Motman te Buitenzorg, lid der Theosophische Vereeniging en van de Vereen. Wereldvrede, onlangs in Den Haag opgericht. Zij legt uit, hoe, door toetreding tot deze vereenigingen, zowel van Indiërs en Chineezers als van andere Europeanen en Inlanders, een einde gemaakt kan worden aan de ook in Oost-Indië geopenbaarde rassenhaat, die zoo verderfelijc is voor het welzijn der menschheid en der maatschappij. In de theosophie wordt geen onderscheid tusschen godsdiensten gemaakt, allen leeren elkander verdragen en liefhebben als broeders en zusters, kinderen van ééne Vader, ons aller God.

Emigratie. Met de Sari Borneo gingen in 't begin van November van het vorige jaar wel een vijfhonderd opgezetenen uit Barabei naar Singapore.

Wat mag de reden zijn, dat menschen, die toch zeer aan hun geboortegrond gehecht zijn, in zoo 'n grooten getale in een ander land hun heil gaan zoeken? Zou het zijn wegens gebrek aan levensonderhoud, of wegens een te zwaren druk der heerendiensten? De Sinar Borneo vindt, dat het Bestuur hiernaar wel eens ernstig onderzoek mag doen.

Koerang-trang. In Indië gebeuren soms wonderlijke zaken. De Perniagãan van 30 November A°. P°. verhaalt, hoe eenige jaren geleden een distrikt-schrijver, ergens in de residentie Batavia, „niet eervol“ uit zijne betrekking ontslagen werd, omdat hij zich aan ongeoorloofde praktijken had schuldig gemaakt. Eigenlijk had hij wegens knevelarij en afzetterij strafrechtelijk vervolgd moeten worden, maar zijn chef, het distriktshoofd, had er belang bij, dat niet alles aan het licht gebracht zou worden, wyl hij dan zelf gecompromitteerd zou kunnen worden.

Nog steeds is het overal op Java de gewoonte, dat de distriktshoofden bijna al het werk aan hunne schrijvers overlaten en dat dezen daaruit ongeoorloofde, geldelijke voordeelen weten te slaan. Het is overbekend, hoe zulks gaat: Iemand, die bij den schrijver niet opdikt voor een verzoek, dat hij den Wedana te doen heeft, krijgt eenvoudig niets gedaan. Hoe meer men geeft, hoe stilliger men er op rekenen kan, dat

het gedane verzoek zal ingewilligd worden, zij 't ook onwettig of onbillijk.

Het distriktshoofd ziet natuurlijk niet gaarne, dat dergelijke praktijken aan het licht gebracht worden. Klachten daaromtrent worden in den doofpot gestopt (getoetoept) of niet tot klaarheid gebracht (koerang-trang). En zoo ging het ook met de zaken, waarvoor deze djoeroetoelis (schrijver) werd aangeklaagd. Voor den rechter zou niets met zekerheid bewezen kunnen worden en daarom werd deze Inlandsche ambtenaar slechts „niet eervol“ uit zijne betrekking ontslagen.

Oppervlakkig geoordeeld, zou men zoo zeggen, dat, hoewel het recht niet zijnen gewonen loop had gehad, de man toch voldoende was gestraft en voor goed onschadelijk gemaakt, zoowel voor het bestuur als voor de bevolking. Niet aldus. Hij kende de geheimen van zijne superieuren. Na eenige jaren gelukte het hem tot schrijver in een ander distrikt benoemd te worden. Hij is nu zelfs opgeklimmen tot den rang van mantripolitie.

Nog een ander geval wordt in hetzelfde blad vermeld:

In een zeker gewest van West-Java werd een djaksa (Inlandsch officier van Justitie) „niet eervol“ uit zijne betrekking ontslagen, omdat hij overtuigingsstukken, die onder zijne berusting waren, had weggemaakt. Ook deze zaak was niet geschikt (trang) om voor den rechter gebracht te worden. De ontslagen djaksa werd eerst aangesteld als partikulier schrijver bij een invloedrijk Inlandsch ambtenaar in hetzelfde gewest. Hij was zeer bekwaam en tactvol, wist ook in dienstzaken het vertrouwen van zijn meester te winnen. Hij verwierf grooten invloed op de omgeving en werd ontzien door groot en klein. Zijn vroeger „niet eervol“ ontslag werd veranderd in een eervol.

Hoe is 't mogelijk, dat zoo iets gebeuren kan? Worden de antecedenten niet behoorlijk nagegaan, de conductestaten niet geraadpleegd? Zoo vraagt het blad.

De politie te Makassar. In de Pembrita Makassar lezen wij: De gevangenen te Makassar, en nog wel dwangarbeiders in den kettling, mogen daar vrij rondloopen. Des Zondags gaan zij zelfs in hun gewone kleeding (welke zij van huis hebben meegenomen) de kampeongs in en uit. Ontvluchtelingen komen natuurlijk meermalen voor. Nu zijn er weer twee uit het fort Vreedenburg vandoor gegaan. De politie is in rep en roer, en moe van het zoeken! Doch aan wie de schuld? De gevangenen hebben daar nog in een ander opzicht een goed leventje: De opiumschuivers onder hen, worden, op klaarlichten dag 's middags om twee uur, door Chineezers van het noodige heulsap voorzien. Makassar schijnt ook een paradijs voor dobbelaars en houders van clandestiene speelhuizen te zijn. Het toezicht der politie is uiterst zwak; vele oppassers ontvangen geld om hun mond en hun oogen te sluiten. Daarbij is de straf, die bij overtreding wordt opgelegd, te gering: hoogstens twaalf dagen tenarbeidstelling.

Nieuwe Hadjis. Den 2en December 1912 keerden, volgens de Pembrita Betawi, per s.s. Menado 1500 hadjis van Aden naar Java terug.

Belangstelling in den Balkanoorlog. Groot is, volgens de Pembrita Makassar, ook in den Indischen Archipel de belangstelling van de Arabieren en Inlanders in den strijd tusschen de Turken en de verbonden Balkanstaten. Dagelijks worden een groot aantal nieuwsbladen verkocht aan hen, die de laatste berichten aangaande den oorlog wenschen te vernemen. Nu de bladen melden, dat de cholera er heerst, dat de hospitalen in Konstantinopel overvuld zijn, en er plaats te kort komt voor de gewonden van de slagvelden, zamelen ook Arabieren en Inlanders overal op Java gelden in voor den bouw van nieuwe hospitalen. Te Batavia alleen heeft men voor dit doel reeds f 6700 bij elkaar gebracht. Zal Makassar daarbij achterblijven? Zoo vraagt het blad.

Oetoesan Hindia. Zoo is de naam van een nieuw blad, met 1 Januari van dit jaar te Soerabaja verschenen, uitgegeven door de N. V. Setia Oesatra. Het komt elken dag uit, behalve op Vrijdag en op Zon- en feestdagen.

Aan aandeelen is voor een som van f 50000 uitgegeven, die allen geplaatst en volgestort zijn. Voor de eerste maal zijn benoemd tot redacteur Raden Tjokro Aminoto en tot directeur Hasan Ali Soerati, een zeer gefortuneerde en geloovige Bengalees, die vele aandeelen genomen heeft. De installatie heeft f 1800 gekost.

Het plan bestaat, dat de Sarotomo, het orgaan van de Sarekat dagang Islam en alle andere stukken, die van deze Vereeniging uitgaan, door de Setia Oesaha gedrukt zullen worden. Vele leden van deze vereeniging zullen zich ook op de Oetoesan

De Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN“
Telefoon Haag 2480

heeft de kwaliteit van haar BROOD
enz. gesteld onder contrôle van
het Station voor Maalderij en
Bakkerij te WAGENINGEN
— (onder Rijkstoezicht). —

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.

SPECIALITEIT in

KOFFIE- en THEESERVIEZEN,

Vernikkeld, Zuiver-Nikkel, Verzilverd,
Kayserszinn enz.

Enorm groote verscheidenheid PRESENTEERBLADEN,
voor alle doeleinden en in verschillende uitvoeringen.

GLAZENBAKJES, FLESSCHENBAKJES, KARAFFENBAKJES

15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.

HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER

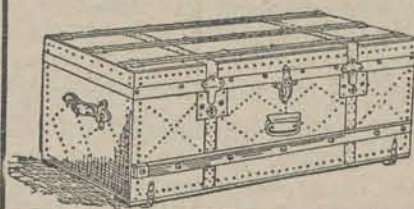
ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45

DEN HAAG

Bedden- en Meubelmagazijnen

BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. br., 40 cM. hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL M^{ij}.

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.
Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH,
ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen,
die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op
het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

— Tramhalte lijn 3 —

Eenig adres voor hen die zich goed en
voordeelig van nieuwe of TWEDEHANDS
MEUBELen willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

FIRMA W. ROELOFSEN

WIJNHANDEL

COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE

TELEFOON No. 2774

SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
- WHISKY EN GEDISTILLEERD -

Hindia abonneeren, terwijl anderen tevens aandeelen in deze uitgeverszaak genomen hebben, zoo lezen wij in de Bintang Soerabaja.

Gorontalo. De Inlanders van Gorontalo hebben, volgens de Pembrita Makassar, bij rekest den Gouverneur-Generaal om een lagere school gevraagd, omdat de bestaande Gouvernementschool alleen toegankelijk is voor kinderen van ambtenaren.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Chineesche belangen. Young China Jr. schrijft in de Sinar Djawa, dat hij het een groot voordeel acht, dat op instigatie van Dr Liem Boenking in Nederlandsch-Indië een Chineesche bank wordt opgericht.

Dezelfde schrijver ziet het groote voordeel van de instelling van landrechters echter niet in. In de binnenlanden zullen de toestanden er z. i. precies dezelfde om blijven. Op de drie hoofdplaatsen van Java krijgen we ambtenaren met den meestertitel voor hun naam, die echter toch de stukken van voorloopig onderzoek van de distriksambtenaren, den djaksa, den regent en den assistent resident, ontvangen. Deze laatste stelt nu, in plaats dat hij terstond beslist, het voorloopig onderzoek in handen van den landrechter. Vluggers zal dus de pol tierech spraak er zeker niet door gaan, meent schr.

Groote blijdschap wordt betuigd over het feit, dat Dr Gerson, die ook onder Chineezen een goeden naam geniet, met behulp van Chineesch kapitaal, een kliniek te Kertosono geopend heeft, waaraan tevens een te Bandung opgeleide oogarts verbonden is.

Lim Tik Koei, eigenaar van drie suikerfabrieken, heeft twintig mille in deze zaak gestoken, releveert de Sinar Djawa.

„Outsider” komt in de Sinar Djawa er tegen op, dat de Chineezen de Europeesche kleederdracht zouden aannemen, die z. i. duurder is en waarvan alleen de Europeesche kleermakers voordeel zullen trekken.

„Relletjes”. M tamata noemt het in de Pewarta Soerabaja „hazenpolitiek”, dat tijdens de ongeregelheden in Bangil tusschen Chineezen en Arabieren, de luitenant der Chineezen het hazenpad gekozen heeft, sedert in Modjokerto vertoeft en maar niet in Bangil durft terugkomen.

„Nee”, zeg de redactie van dat blad, „hij is niet gevluht, maar was reeds vóór het uitbreken van die opstootjes „met vergunning” naar elders vertrokken”.

De resident van Soerabaja heeft bevolen, dat er een eind moet komen aan den toestand van verzet onder de Chineezen en Arabieren. Het is gemakkelijk zulks te g lasten, maar als het bestuur niet den staat van beleg afkondigt en militairement te werk gaat onder de oproerige elementen, dan zal dat bevel toch niet opgevolgd worden, meent de Pewarta Soerabaja. Hoe is nu de toestand? Chineezen, die in handen van Arabieren vallen, worden, ook al hebben zij niets misdreven, zonder mededoogen mishandeld. De Hollandsche pers spreekt er schande over. Het dierlijke heeft bij die Arabieren de overhand gekregen (orang arab soedah timboel kedjamnja binatang).

De politie schijnt machteloos. De Inlanders durven geen partij kiezen. Niet omdat zij tegen ons, Chineezen, en vóór de Arabieren zijn, o neen! De Inlandsche bevolking der stad Soerabaja is niet zoo bigot als die der desso; zij heeft 't niet erg op de Arabieren begrepen, die gelden met woekerrete, tot 100%, ui zetten. Maar zij vreest, door tusschenbeiden te komen, zelf in het gedrang te geraken. Zoo betoogt bovengenoemd blad en vervolgt:

Ware te wenschen, dat de Hollanders zich ook maar neutraal hielden. Laatst werd een Europeaan vermoord, die bij een gevecht tusschen Chineezen en Arabieren, den laatsten te hulp kwam. Chineezen, die op Arabieren geslagen hebben, worden opgevat. Arabieren, die Chineezen hebben aangevallen, loopen vrij rond. Vele Arabieren gaan als Inlanders verkleed uit.

Djenoko doet in hetzelfde blad het volgende voorstel om een eind te maken aan de Chineezen-Arabieren-opstootjes:

Bewezen is 't, zegt hij, dat de Chineezen en Arabieren even strijdlustig als dapper zijn. Welnu, laten zij zich op de aloon aloon alhier (Soerabaja) verzamelen. Een comité worde gevormd om de strijdenden te verdeelen en het gevecht te leiden. Er moet zó lang gevochten worden, tot de eene partij het tegen de andere aflegt. Het publiek zal tegen f2.50 per persoon het schouwspel mogen bijwonen.

Young China Jr. keurt in de Pewarta Soerabaja goed zoowel de pogingen van den hr. Van Hinloopen

Labberton om door de Theosophie, als die van den heer Douwes Dekker om door toetreding tot de Indische Partij, een eind te maken aan den rassenstrijd. De Chineezen zijn immers, zegt hij, van ouds door de banden des bloeds aan de inboorlingen verbonden, zoo ook deze beiden aan de Indo's. Laten wij eensgezind zijn en de onderlinge verbroedering bevorderen. Maar, merkt hij op, laat ons niet overhaast te werk gaan, doch zeer voorzichtig zijn met onze toetreding tot de Indische partij. Wij willen gaarne de goede bedoelingen van de heeren Douwes Dekker, Mr. Jeekel en Toppe aannemen; maar aan woorden alleen hebben wij niet gen eg. Wij hebben bewijzen noodig om ons te overtuigen, dat het werkelijk gemeend is met die zoogenaamde broederschap.

Onderwijs-belangen. De Pewarta Soerabaja maakt melding van subsidies die van regeeringswege verleend zijn aan Inlandsche vereenigen, laatstelijk nog ten behoeve van de Kartir school te Semarang en de Javaansche societeit „Tjho Hardjo”. Waartegenover staat, dat op aanvragen van Chineesche vereenigen, in het belang van het onderwijs voor Chineesche kinderen, afwijzend beschikt is geworden.

Het kan toch niet waar zijn, dat aan het verlenen van die subsidies de voorwaarde verbonden wordt, dat de kinderen in den Christelijken Godsdienst moeten worden onderwezen? Het is bekend, aldus vervolgt genoemd blad, dat de heeren Minister van Koloniën en de Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië streng geloovige Christenen zijn, maar dit moet immers met de politiek niets te maken hebben? En een goede politiek brengt toch mede, dat geen onderscheid gemaakt mag worden tusschen de verschillende onderdanen van den Nederlandschen staat in de Koloniën?

Tan Tjoen Hay te Amsterdam deelt in een „Ingezonden stuk” in de Perriagaan van 5 November '12, de eerste resultaten mede van de in het vorige jaar (1911) opgerichte Vereeniging Tjoeng Wah Whée, ten doel hebbende de behartiging van de belangen van Chineesche kinderen, die voor hunne opvoeding in Nederland vertoeven. Zij geeft aan ouders en voogden op aanvragen kennis van de bestaande inrichtingen van onderwijs, huisvesting, pensions enz.

Schrijver deelt o. m. het volgende mede. In het afgelopen jaar hebben afgelegd:

a. het eindexamen van een Hoogere Burgerschool met vijfjarigen cursus: Tan Kong Tam (uit Semarang) te Amsterdam. P. Sim Zecha (uit Soekaboemi) id. Tan Tek Ljoeng (uit Buitenzorg) te Amersfoort. Lie Tjwan Ing en Lie Tjwan Kiat (uit Djombang) te Schiedam.

b. het eerste natuurkundig artsexamen: Teng Sioe Hie (uit Soerabaja te Leiden) Tan Tjoen Hay (Buitenzorg) te Amsterdam.

c. het eindexamen van de handelschool te Amsterdam Ch. Zim Zecha (uit Soekaboemi).

d. het eindexamen van een Hoogere Burgerschool met driejarigen cursus te Amsterdam: Be Sik Sjong (uit Semarang).

Van de velen, die overgegaan zijn naar een hogere studiejaar worden de namen niet genoemd.

De Commissie van vertegenwoordiging dezer Vereeniging bestaat uit de heeren oprichters:

Tan Tjoen Hay, president; Ch. Zim Zecha, 1e Secretaris; Ko Hong Liang, 2e Secretaris; Tan Kong Tam, Penningmeester.

Van Vreemde Koloniën.

HET PANAMA KANAAL EN DE ANTILLEN.

De Journal officiel der Fransche republiek van 16 Januari bevat 't rapport der commissie, die belast is geweest de mogelijke gevolgen te bestudeeren, die de opening van 't Panamakanaal kan hebben voor de Fransche koloniën in de Antillen en in den Grooten Oceaan. Zullen wij aanstonds een opmerking maken, waarin herinnerd wordt aan eenig verschil in ligging tusschen die Fransche bezittingen in West-Indië en de Nederlandsche, toch bevatten de algemeene beschouwingen van 't omvangrijke rapport gedeelten, die ook voor onze West van zooveel belang zijn, dat hun hier een plaats toekomt.

De commissie stond onder leiding van den ingenieur Jullidière, en telde ook vertegenwoordigers van de ministeriën van marine en handel onder haar leden.

De commissie heeft zich de vraag gesteld, welke de waarschijnlijke wegen zijn voor de schepen, die van Europa en Noord-Amerika naar Colon, bij den ingang van 't Panamakanaal, stoomen. Zij zullen den kortsten weg kiezen, als geen bepaalde reden bestaat om daar-

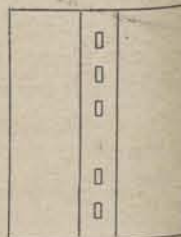
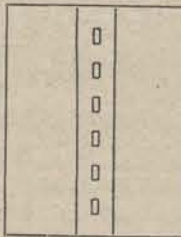
AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19, naast de Firma Pander.

HAAGSCHE

PHILATELISTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 17 APRIL 1897

ERKEND BIJ KON. BESL. VAN 20 APRIL 1903, No. 58, STAATSCOURANT No. 110.

De Vereeniging stelt zich ten doel:

10. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
20. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.

In het bijzonder tracht zij dit te doen door:

- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
- b) het uitgeven van een tijdschrift;
- c) het vormen van een bibliotheek;
- d) het doen circuleeren van tijdschriften;
- e) het houden van verlotingen;
- f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER,
Joan Maetsuyckerstraat 28.

AANVRAAG

VOOR HET

werkend
correspondeerend **Lidmaatschap**

DER

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREEN.

M.

Hierbij deel ik U mede, dat ik ^{werkend} _{correspondeerend} lid der H. P. V. wensch te worden.

Tevens verklaar ik hierbij, dat ik geen handelaar in postzegels ben of plan heb zulks te worden. Ingeval ik evenwel postzegelhandelaar zou worden, zal ik voor het lidmaatschap bedanken. *)

Naam.....

Woonplaats.....

Beroep.....

Leeftijd.....

Voorsteller.....

Hollandsche referenties.....

Handtekening.....

Datum.....

Aan den Secretaris
der H. P. V.

Contributie p. j. f3.- en f2.-
Entree f1.-

*) Indien men zich opgeeft voor het correspondeerend lidmaatschap vervalt deze verklaring.

af te wijken. De cirkelboog van Liverpool naar Colon snijdt Haiti, die van Gibraltar (Middellandsche Zee) naar Colon loopt ongeveer tussehen Porte-Rico en St. Thomas door. De booten uit Europa zullen tussehen Cuba en St. Thomas door gaan.

Een deel van den handel van de Oostkust van N.-Amerika met de Stille Oceaan zal over N. Orleans heen hebben, vanwaar de schepen dan rechtstreeks naar Colon kunnen gaan, zonder een andere haven te doen. Het vervoer, dat van de Oostkust onmiddellijk over zee geschieden zal, en voornamelijk naar New-York uitgaat, zal zich, over de korte lijn, via Cuba richten.

De havens, die hierdoor in beteekenis zullen winnen, zijn: Antilla op de noordkust van Cuba, Manzanilla in Mexico, Port-au-Prince, St. Nicolas in Haiti en Kingston op Jamaica.

De commissie acht geen aanleiding aanwezig, om deze routes af te wijken om de Fr. Antillen aan te doen. Zoo mogelijk maken de handelsschepen de reis weder oponthoud, als dit niet noodig is of geen handelsvoordeel aanbiedt.

Alleen de booten met passagiers hebben er belang bij de reis ook aangenaam te maken, waarom tussehen Colon worden aangedaan. Deze zullen hiertoe echter niet meer van den kortsten weg afwijken dan bepaald wenschelijk is. Zij zullen eerder aan Jamaica, Cuba, Haiti, Porto Rico denken, dan aan de Fransche eilanden Guadeloupe en Martinique, die niets van de eerstgenoemde winnen. De Engelsen zullen wellicht voorkeur geven aan de eigen havens Kingston, de Duitschers liever St. Thomas (Fransch), dan de Fr. havens uitkiezen. Men heeft daarbij ook te bedenken, dat 't aantal plezierreizigers gering zal zijn, 't meerendeel zullen ambtenaren, beambten, zaakmensen zijn, die aan den kortsten weg gebonden zijn.

Na de vaart van en op de westkust van Zuid-Amerika, Nieuw-Zeeland en Australië in haar teeltoewijningen opgenomen te hebben, komt de commissie tot de gevolgtrekking, die reeds in 't voorafgaande ligt opgesloten, dat voor Guadeloupe en Martinique geen groote verwachtingen te vormen van de vaart door 't Panamakanaal.

Men neemt niet weg, dat 't algemeen toenemend verkeer op en nabij de nieuwe scheeproutes zijn vermoedelijk zal doen gelden op 't gebied van de Caraïbische zee, zoodat eene verbetering van de havens, met name van Pointe-à-Pitre en Fort-de-France, warm wordt aanbevolen, volgens omschreven plannen, die toch nog acht en een half miljoen francs zullen kosten.

Men heeft 't rapport dus wel een koude douche aan 't gezicht, die zich ook voor Frankrijk gonden bergen. De bezittingen in West-Indië, 't vermeld ons in 't rapport niet veel aandacht geschonken te zien aan een mogelijk verkeer van Brazilië naar 't gedeelte der Westkust van Amerika, dat door 't Panamakanaal gemakkelijker te bereiken zal zijn dan om Kaap Hoorn heen. En toch lijkt ons deze beweging, en vice-versa, zij het in een zwaaiere toekomst, wel wat te verwachten. Daarvoor zijn meer zuidelijk gelegen havens, op Martinique of ons Curaçao, wel van meer beteekenis wor-

terwijl de atmosferische toestanden volstrekt ongunstig zijn. In den aanvang van 1912 zijn stations in Togo erin geslaagd een gedeelte op te vangen van radio-telegrammen door 't station Nauen, nabij Berlijn, uitgezonden. De — sedert door een onweer vernielde — toren gaf slechts 40 kilowatts, terwijl hij op 100 kilowatts zou moeten worden berekend en in alle opzichten naar de nieuwste vindingen zou moeten worden ingericht om hechter resultaten te krijgen.

Aan den oever van 't Victoria-meer, in Oost-Afrika, zijn twee stations opgericht: te Bonkoba en te Moeanza. Dit laatste zal 't centraal-station voor O.-Afrika kunnen worden. 't Is in gemeenschap geweest met schepen die Dar-es-Salam, op 910 K.M., aandeden. 's Nachts zijn zelfs schepen tot op 1900 K.M. bereikt. Een derde station zal te Dar-es-Salam worden opgericht.

In Zuid-Afrika werken twee stations, te Swakopmund en te Luderitzbucht. Zij staan in onderlinge gemeenschap en met de schepen op den Oceaan.

In W.-Afrika kreeg Doala, in Kameroen, het eerste station, met een energie van 7.5 kw., om in verbinding te komen met voorbijvarende schepen. Het station kan gemeenschap krijgen met dat te Lomé in Togo en de voormelde in Z.-Afrika.

Door een particuliere maatschappij is een station opgericht in het phosphaateland Angaoer in de Stille Oceaan. 't Staat in verbinding met 't telegraafnet te Yap, op 500 K.M. 't Voornemen bestaat op andere D. bezittingen van de Stille Oceaan stations op te richten, o. a. te Rabaoel, Naoeroe en Samowa, die zoo weer in gemeenschap zullen komen met de Duitsch-Neerlandsche kabel.

Voegen wij hier nog aan toe, dat, blijkens de studie van den ingenieur Goldberg, 't aantal handelsschepen, voorzien van radiotelegr. inrichtingen, van alle landen reeds 1000 bedraagt, waarvan 350 Engelsch, 210 Amerik. en 160 Duitsch.

DE PHILIPPIJNEN.
Het gerucht van een voorgenomen opstand der Philippino's tegen 't Amerikaansche gezag heeft zich bewaarheid. De wijze, waarop de troepen zonder verwijl zijn opgetreden, doet verwachten, dat het verzet spoedig onderdrukt zal worden, maar de partij, die voor de zelfregeering der Philippijnen ijvert, zal daarmede niet zijn uitgeroed. Wel trefsend is, dat in N.-Amerika zelf juist nu door de Democraten een wetsontwerp is gereed gemaakt dat eveneens die zelfregeering van de Philippijnen beoogt. Dit is geschied in overeenstemming met het politiek program der Democraten, waarvan autonomie der Philippijnen een der punten uitmaakt.

Naar Amerikaanschen trant, heeft president Taft dit ontwerp in een op een feestmaal te Washington gehouden rede sterk afgekeurd, hij acht de Philippino's nog niet rijp voor zelfbestuur, en bestreed Champ Clark, als spreker voor de Democraten, daar deze opvatting, zoodat de verzetslieden in de Philippijnen op den steun eener partij in de Ver. Staten kunnen rekenen.

DE VOORUITGANG VAN FORMOSA.
De gouverneur van Formosa, Uchida, hield een voordracht in Tokio over de ontwikkeling van die Japansche kolonie, sedert zij in 1895 van China is overgenomen. De bevolking is op 3.400.000 zielen te stellen, waarvan 100.000 Japanners. In de eerste jaren immigrerden ± 5000 Jap. per jaar, thans wel 10.000. Het aantal Chineezen neemt elk jaar met 50 à 60.000 toe.

De voor den landbouw bestemde streken zijn beperkt tot de districten die het Westelijk deel van 't eiland beslaan en 45 percent daarvan innemen. De werkzaamheden van de Japansche emigranten, uitgevoerd onder rechtstreeksche contrôle van 't Bestuur, hebben uitstekende resultaten opgeleverd, al is 't ook nog slechts mogen gelukken het eenvierde van de inboorlingen tot onderwerping te brengen. De opbrengst van de rietsuiker bedraagt 500 miljoen pond. De hevige stormen van 1911 brachten zeer groote schade aan, maar de culture is deze weer te boven gekomen. Kamfer, goud, koper, petroleum beloven veel voor de toekomst en wachten slechts op kapitaal. Het bestuur is zeer goed geslaagd in de aanplanting van gummihennep en katoen. De serici-cultuur belooft in de toekomst waarschijnlijk de belangrijkste van 't eiland te worden. De visscherij voert veel naar Japan uit. Spoorwegen loopen van Noord tot Zuid. Smalle sporen vormen een net van zijlijnen. In de havens van Keeloeng en Takaw kunnen nu schepen van 6000 ton komen, terwijl

DUITSCH KOLONIËN.
In het Zeitsch. für Kolonialpolitik geeft de ingenieur Goldberg een overzicht van hetgeen in de D. koloniën reeds is bereikt door middel van de geografie zonder draad. In de laatste 5 jaren is 't aantal afdeelingen van 207 gestegen; in 1912 werden ruim 1.800.000 telegrammen verzonden en ontvangen. Toch voorziet men nog geenszins aan de behoefte der uitgezonden gebieden, maar geen instelling eigent zich beter dan deze, om in die reusachtige landen gemeenschapsmiddel te dienen; 't bestuur is dan doorlopend op uitbreiding bedacht. Tijdens den veldtocht ter onderdrukking van den herero-opstand maakten de bezettingstroepen gebruik van tot op afstanden van 300 K.M. dienengevolge in Kameroen en Togo proeven men genomen, bleek het tropische klimaat van de koloniën veel minder gunstig voor de golvindegen dan dat van Z.-W. Afrika. De vorderingen der techniek hebben in den laatsttijd de bezwaren weten te overwinnen, die men golden om een gemeenschap tot stand te brengen tussehen het D. moederland en de bezittingen in W.-Afrika, die 6000 K.M. verwijderd zijn,

LUXEBROOD-FABRIEK

PAUL C. KAISER

Hofleverancier.

HAAGSCHE BESCHUIT.
KANEEL BESCHUIT.
RONDE BESCHUIT.
LANGE BESCHUIT.

J. P. KOSTER

-0- ANTIEKE EN MODERNE WOONRICHTING -0-
BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ
V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

N. LOEB, Noordeinde 109.

Kleding en Meubilerij op termijnbetaling.

20	gulden, per maand	2	Gld.
40	" " " "	4	"
60	" " " "	5	"

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

NEDERLANDSCH-INDISCH ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK.

's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR — DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDELTIELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

DE RIJSWIJKSCHE BANK.

ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.

Commissarissen: Dr. T. BRESNÉE (pres.), H. E. VAN LEYDEN, I. BÄCK.
Directie: G. J. KUNST, E. V. VAN LEYDEN.

Effecten - Goupons - Wissels
Safe-inrichting.

vroeger die van 250 ton er niet konden binnenloopen.

Over 't algemeen roemde Uchida zeer de in 17 jaren bereikte uitkomsten.

VERBINDING VAN ZUID-AFRIKA MET JAVA.

Onderhandelingen zijn gaande om een geregelde stoomvaartdienst te krijgen tusschen Zuid-Afrika en Java, over Natal en de Delagoa-baai, zoo althans weet de African World mede te deelen. De heer C. Linde, surintendant van de Royal Packet Steam Navigation Cy. heeft de eerste regeling reeds getroffen tijdens zijn verblijf in Z.-Afrika.

Nederl.-Indië zal vooral hout leveren en steenkolen van Afrika krijgen. Maar bovendien wordt lading verwacht van petroleum, parafine, oliën, benzine, gazoline, rijst, suiker, koffie en andere tropische producten.

Booten van minstens 7000 ton zullen aanvankelijk in maandelijksche dienst varen.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

J. G. W. J. Eilerts de Haan herdacht.

In het Februari-nummer van *Neerlandia* schrijft de heer E. B. J. Luitink, voorzitter van de groep Suriname van het Alg. Nederlandsch Verbond, een mooi artikel, waarin de groote verdiensten van den te vroeg gestorven luitenant ter zee J. G. W. J. Eilerts de Haan, in een helder daglicht worden geplaatst. Tevens bevat het artikel een kort overzicht van Nederlandsch ontdekkingswerk in genoemde kolonie, dat verdient door velen gelezen te worden, want zeker is het aan het grootste deel der natie onbekend wat daar in het laatst der vorige en in de verschene jaren dezer eeuw is verricht.

Het opstel gaat vergezeld van een kaartje van Suriname, bevat een afbeelding van het monument-Eilerts de Haan en schenkt een blik op de plechtige onthulling van het gedenkteekeken op 5 December van het vorige jaar.

Van Indische kunst en sierkunst.

De heer J. A. Loebèr Jr. schrijft in het Februari-nummer van de *Gids* een artikel, naar aanleiding der werken van C. M. Pleyte: *De inlandische nijverheid in West-Java als sociaal-ethnologisch verschijnsel* en van J. E. Jasper en Mas Pirngadie: *De inlandische kunstnijverheid in Ned.-Indië*, I het vlechtwerk, II het weven.

Het werk van den heer Pleyte wordt door den schr. aan een scherpe critiek onderworpen, terwijl hij voor dat van den heer Jasper niets dan lof heeft.

Opleiding hogere Indische bestuursambtenaren.

In het Indologenblad van 1 Febr. lezen wij het volgende uittreksel uit het rapport van de Commissie, ingesteld om aan de regeering advies uit te brengen over de opleiding van de hogere Indische bestuursambtenaren. Het rapport, thans ter algemeene kennis gebracht, was reeds in December 1911 uitgebracht.

De commissie adviseert, dat de voorbereiding dezelfde moet zijn voor alle rangen in het corps. Zij acht geen technische vakopleiding mogelijk, doch een academische voorbereiding noodig. Zij adviseert evenmin tot een afzonderlijke koloniale instelling voor de opleiding en wenscht de opleiding in Indië te doen vervallen.

Zij acht noodig een speciale oriëntering aan het eind van de studie en ontraadt een nieuw doctoraat in den bestuursdienst. Alleen studie in staatswetenschappen en taal- en letterkunde van den Oost-Indischen Archipel en die van de rechtswetenschap komen in aanmerking, alleen de hoedanigheid van doctorandus zal toegang geven tot den bestuursdienst (behoudens het aanvullings-examen).

Zij acht het gymnasium de normale inrichting van vooropleiding voor den bestuursdienst.

Naast de academische examens, acht de commissie noodig een onderzoek naar de persoonlijke antecedenten en hoedanigheden van den aanstaanden bestuursambtenaar, hoofdzakelijk met het doel tot wering uit den staatsdienst van dezulken, wier ongeschiktheid reeds van te voren op goede gronden moet worden aangenomen.

De commissie adviseert niet tot het stellen van een leeftijdsgrens voor de aan te wijzen kandidaten voor het bestuursambt, zij beveelt een aanvulling van het bestaande doctoraat in de staatswetenschap met de volgende eischen: godsdienstige wetten, volksinstellingen en gebruiken, de hoofdtrekken van het Nederlandsch-Indisch Burgerlijk-Handels en Strafrecht.

Te dien aanzien doet de commissie echter geen bepaald voorstel.

Voorts acht zij noodig een aanvullend Indologisch examen. Zij wil verplicht stellen de studie van twee inlandische talen (Javaansch en Maleisch).

Met de studie van het Indologisch examen kan, meent zij, reeds voor het doctoraat worden aangevangen.

Na nog eenige speciale desiderata te hebben aangegeven, geeft de commissie een regeling aan van de geldelijke tegemoetkoming in de studiekosten.

Naar aanleiding van het bovenstaande, schrijft R. R., een Indoloog, in genoemd nummer van het Indologenblad, een ingezonden stuk, dat wij op verzoek overnemen.

„Wordt het ontwerp der commissie wet, d. w. z. Koninklijk Besluit, dan zal men, om tot de hogere rangen te kunnen worden benoemd, een gymnasiale, academische opleiding moeten hebben genoten en doctorandus moeten zijn in de Staatswetenschap, in de taal

en letterkunde van den Oost-Indischen Archipel of in de rechtswetenschap.

Een gymnasiale opleiding was niet de onze en een doctorandus-titel hebben wij niet. Het is de bedoeling van de commissie dat er haast met de zaak wordt gemaakt: een afzonderlijk doctoraat voor den Europeeschen bestuursdienst in het leven te roepen, beveelt de commissie niet aan „al ware het slechts omdat met de daartoe vereischte wijziging der wet op het hooger onderwijs zooveel tijd gemoeid zou zijn dat dan vooreerst van verwerkelijking der in het rapport voorgestane denkbeelden niets zou kunnen komen”.

Zetten dus de eerste leden van het „nieuw te scheppen corps” bestuursambtenaren voet aan wal in Indië, dan hebben wij nog lang niet de hogere rangen bereikt. Want als het ontwerp over een jaar K. B. wordt, dan kunnen de nieuwe candidaat-Indische ambtenaren, die nu nog op het gymnasium zitten, hun studie over een jaar of zeven, acht beëindigd hebben. De jongens, die nu nog op de H. B. S. zijn, met plan Indoloog te worden, zijn dan nauwelijks in Indië aangekomen.

Zoo er dus geen overgangsbepalingen komen, die onze voorgangers, ons zelf en hen die ons op den voet volgen in staat stellen, gelijk gerechtigd te worden als de ambtenaren van de nieuwere opleiding, dan bestaat de kans, dat de toegang tot de hogere bestuursrang over een jaar of twintig, vijf-en-twintig voor ons afgesloten blijkt te zijn.

Met deze mogelijkheid voor oogen, kom ik tot het stellen van de volgende vragen: Zullen zij, die nu op de H. B. S. zijn, eerst een jaar of twee over hun Staats-examen moeten doen en dan een doctoraats-examen moeten doen of zullen zij evenals wij Indoloog worden en later van de te scheppen overgangsbepalingen kunnen genieten?

Wanneer en waar zullen wij onze, voor de hogere rangen in de nieuwe organisatie B. B. onvoldoende geachte ontwikkeling kunnen aanvullen en onder het genot van welke subsidie zal dat kunnen geschieden? Zal het tot die aanvulling voldoende zijn, dat wij, hetzij als leerling, hetzij als toehoorder, over eenige jaren de Ned.-Indische bestuursacademie bezoeken?

Een duidelijk antwoord, van bevoegde zijde op deze vragen gegeven, lijkt mij voor de zekerheid van onze toekomst niet ongewenscht.”

Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

In de jongste in druk verschenen Notulen der Directievergaderingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen werden mededeelingen gedaan met betrekking op de werkzaamheden van het Genootschap in verband met de minder gunstige financiële omstandigheden. De minderheid der Bestuursleden betoogde de wenschelijkheid om het Genootschap zijn taak als beheerder van het Museum te doen neerleggen (behoudens de zorg voor de bibliotheek), met overdracht aan ene in te stellen Gouvernementsdienst. De meerderheid bepleitte de noodzakelijkheid tot handhaving van de taak van het Genootschap op den tegenwoordigen voet met gelijktijdige verhooging van het bedrag dat door het Gouvernement jaarlijks aan het Genootschap als subsidie wordt toegekend.

In verband hiermede vestigen wij de aandacht op het volgende bericht in de in den regel goed ingelichte *Java-Bode* (27 December 1912):

Door het genootschap wordt jaarlijks eene subsidie uit 's lands kas genoten van f 9000, een bedrag dat reeds lang niet meer toereikend is gebleken, daar de uitgaven steeds toenemen zonder dat eene vermeerdering der inkomsten daar tegenover is te stellen. Gedurende de jaren 1910 en 1911 hebben de tekorten ongeveer f 17000 per jaar bedragen, terwijl het tekort over het loopende jaar vermoedelijk niet lager zal zijn. Door overschotten van het kapitaal van de vereeniging en door vroegere schenkingen heeft het genootschap de tekorten kunnen dekken. De reserves zijn echter thans zoo goed als uitgeput, zoodat het bestuur zich genoodzaakt zou zien het beheer van het museum aan het Gouvernement over te laten in dien dit geen ruimere geldelijke hulp verleent dan tot dusver.

De door het genootschap beheerde verzamelingen op het gebied der Javaansche archeologie en kunst der ethnographie en der penningkunde van den archipel behoren grootendeels aan den lande toe. Zij zijn in de laatste jaren zoo zeer in omvang toegenomen dat tot eene belangrijke uitbreiding van de gebouwen van het museum is moeten worden overgegaan. Aanschaffing van kasten, vitrines en verder meubilair en aanstelling van meer personeel is daarvan het gevolg geweest, waardoor de vaste uitgaven belangrijk zijn gestegen.

Zou het gouvernement zelf het beheer der kostbare verzamelingen ter hand nemen, dan zouden de kosten ongetwijfeld nog hooger stijgen dan zij thans bedragen, daargelaten dat het genootschap zich steeds op eene verdienstelijke wijze van haar taak gekwetent heeft.

Waar de bemoeienissen van het genootschap, dat zich behalve met de zorg voor het museum tevens belast met de uitgave van een groot aantal geschriften op het gebied van taal, land en volkenkunde en de geschiedenis van den archipel, voortdurend toenemen en de uitgaven daardoor nog meer zullen stijgen, is eene belangrijke verhooging van de jaarlijksche subsidie onvermijdelijk geworden.

Het plan bestaat daarom de subsidie met f 21000 te verhoogen en dus te brengen op f 30000, dat vermoedelijk voor het eerst reeds in het volgend jaar beschikbaar zal worden gesteld.

De Hollandsche Nijverheid

PLEIN 12 :: DEN HAAG

BESTE EN GOEDKOOPSTE ADRES VOOR EIGENGEMAAKTE

Dames- en Kinderondergoederen
KINDERJURKEN, KINDERMANTELS EN KINDERHOEDEN

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35, :: 's-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902.

Wed. H. RAHDER & ZN.

WIJNHANDEL SEDERT 1775 — HOFLEVERANCIER

HOOIKADE 37 — TELEF. 3493.

DEPÔTS:

1. BOREELSTRAAT 10, B'H. FRED. HENDRIKPL.
2. STADHOUDERSLAAN 17, RIJSWIJK.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”

SPIJSTRAAT 16, DEN HAAG - TEL. 3768.

GUNSTIG GELEGEN IN HET MIDDEN DER STAD.
LIFT — ELECTRISCH LICHT — CENTRALE VERWARMING
80 KAMERS EN SALONS.

PLATS DU JOUR 50 Ct. — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.

Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG,
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

„TRANSVALIA”

PRINS HENDRIKSTRAAT 74, DEN HAAG.

ONDERGOEDEREN

OOK IN ECHT JAEGER.

Firma J. R. JEDELOO

FABRIEK EN MAGAZIJNEN VAN DIAMANTEN,

:- GOUDEN EN ZILVEREN WERKEN.

9 SPIJSTRAAT 9

Telef. 1603. DEN HAAG. Telef. 1603.

VULHAARDEN.

Ter overname aangeboden twee „SALAMANDER”
INSLUTHAARDEN, goed onderhouden, zonder
gebreken.

Te bevragen: EMMASTRAAT 49, Den Haag,
en te zien dagelijks vóór 11 uur 's morgens.

Behangers en Stoffeorders

Linoleums,

Tapijten,

Meubelen.

P. J. Veelo & Zonen

Den Haag

Lange Houtstr. 15b

Telefoon 8855.

Herderinestraat 18

Telefoon 2049.

De zending onder de Bataks.

Met het Januari-nummer van de Rijnsche Zending wij het navolgende met betrekking op de zending en wat daarmee in verband staat, in de Bataklanden.

Volgens een statistiek, wiens betrouwbaarheid niet geheel te controleren is, maar die toch waarschijnlijk juist is, zijn er in de Bataklanden, waar de Rijnsche Zending nu reeds op Sumatra werkt, 500.000 Bataks. Daarvan is nu $\frac{1}{4}$ voor het evangelie gewonnen. Zend. Linek schrijft daarover: Het is een taak ligt daar nog vóór ons. Overal, bevoordelend waar de Islam heerscht, staan de deuren wijd open. De strijd is heet. Wat wij niet in de eerstvolgende 10 jaren winnen, dat verliezen wij (menschelijk gesproken) aan den Islam. Er is geen streek meer in de Bataklanden, waar niet enkele Mohammedanen zijn. Vóór alle dingen moeten de grenzen tegenover Mohammedanisme beter afgepaald worden: Asahan, de plaatsen in Si baloengo en de oostkust van Sumatra moeten bezet worden. Vele nieuwe stations moeten niet meer noodig. Maar overal is gebrek aan arbeiders. Het gebrek aan flinke, inlandsche helpers is grooter dan dat aan Europeesche krachten. Aan de Bataklanden, die zich ter beschikking stellen, ontbreekt het niet. Maar de middelen voor hun onderhoud zijn onvoldoende. Onze gemeenten moeten nog geheel anders worden opgevoed om te bloeien dan tot dusverre het geval is. Zij kunnen ook nog veel meer doen, niet alleen in de Bataklanden, maar ook in de overige Bataklanden. De welstand neemt zichtbaar toe. Toen ik 4 maanden geleden naar Si Lindoeng kwam, was hier bijna geen wagen; nu zijn er minstens 50 en vele Bataks hebben fietsen. De rijstrijzen zijn in deze 4 maanden meer dan het dubbele gestegen. Daarbij hebben de inlanders in de laatste jaren vlijtig tuinen aangelegd, waarvan zij veel nut hebben.

Op het Seminarie van Si Poholon heeft van 24 Sept. tot 1 Oct. het eind- en toelatingsexamen plaats gehad. De 27 leerlingen slaagden helaas maar 24 voor het eindexamen. Het is wel hard voor de jonge mannen, die 4 jaar op het Seminarie zijn geweest en nu niet als onderwijzer kunnen worden aangesteld. De 24 jonge onderwijzers vullen slechts enkele open plaatsen aan en verscheiden Zendelingen zullen zeer moeilijk gesteld zijn, dat hun verzoek om onderwijzers te worden toegelaten kan worden. Voor het toelatingsexamen hebben zich 238 (!) jonge mensen aangemeld, waarvan er maar 30 (!) konden worden geplaatst, omdat niet meer ruimte is. Er zullen van de niet-toegelaten personen wel weer vele in het wild rondlopen en zooals meestal geschiedt naar lichaam en op een verkeerden weg geraken.

Dr. S. H. Koorders en zijn werk.

De heer A. E. J. Bruinsma schrijft in het jongste nummer van Tectona een zeer waardeerend artikel over Dr. S. H. Koorders, wiens naam onafscheidelijk verbonden is aan de Indische plantenwereld. Hij is de lijst der werken die Dr. K. als vrucht van zijn onderzoekingen het licht heeft doen zien. De naamste publicatie is zonder twijfel het bekende standaardwerk „Bijdragen tot de kennis der boomsoorten van Java”, in 12 deelen (bewerkt met Dr. Th. Valetton). De heer Bruinsma acht echter Dr. Koorders' publicatie nog niet eens het voornaamste. Volgens hem was het belangrijkste werk het bijeenbrengen en bereiden van een groote hoeveelheid planten van Java, Sumatra en Celebes, die in het museum van 'slands Plantentuin te Batavia in de zorg worden bewaard onder den naam van „Herbarium Koorders”, dat niet minder dan 40267 planten bevat.

Teysmannia.

Hand van afl. 10—11, jaarg. 1912: Een en ander materiaal bij den rubberoogst in gebruik, door H. — Korte aantekeningen over kina, door H. — De selectie van cinchona, door P. van der Veen. — Gegevens over robusta- en aanverwante boomsoorten, door C. J. J. van Hall. — Aetherische oliën, door A. W. R. de Jong. — Suikerbietenteelt op Java, met naschrift, door M. B. Smits. — Het cocaïnecultuur, door A. W. de Jong. — Hooger en middelbaar onderwijs, door C. B. C. van der Veen. — Geleugeld weerprofeet, door J. Olivier. — Spreking.

De Indische Mercur.

Hand van No. 3: Exkursionsflora von Java, von H. Koorders, besproken door Dr. J. Dekker. — De wezen van het volkseredietwezen. — Kultuurberichten. — Productieberichten van kultuurplanten, benevens de overige wekelijksche berichten.

Weekblad voor Indië.

Hand van No. 38 bevat o.m.: Volkonderwijs op de Gouvernementskust, door Mr. J. F. Dijkstra (met afb.). — Aan Preanger's Zuidkust (met afb.). — Indische wezen, door Ofoei.

**

Er zij gewezen op de volgende publicatiën: „De Indische bergweg”, in Indologenblad van 1 Jan. 1913, waarin ook een overzicht der lezing van Graafland voor de leden der Indologenvereniging, getiteld: „De Indische eenzaamheid”. — „De Wit”, in het Januari-nummer van De Ploeg. — „Boegineesche bergkampong (met ill.)”, door J. G. — „Het Januari-nummer van Elseviers Maandschrift”.

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra-Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Booschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingbode, Maandbericht van het Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatsert. En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 8 Jan.; De Locomotief t/m 7 Jan.; Het Soer. Handelsblad idem; De Sumatrapost t/m 10 Jan.; De Sumatrabode t/m 9 Jan.; Tjahaja Sumatra idem; Weekblad voor Indië no. 37; De Banier no. 42; Handelsberichten van het Min. van Landbouw; Bandera Wolanda no. 117; Vrede door Recht; „de Vredesbeweging van verschillend standpunt bezien, door Mr. W. H. de Beaufort, Prof. Dr. H. A. Lorentz en Generaal H. P. Staal.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

De maandelijksche samenkomst van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging en de Redactie-Commissie van Het Koloniaal Weekblad zal plaats hebben op Woensdag den 12den Februari 1913, ten 8 $\frac{1}{4}$ ure n.m., Heulstraat 17, den Haag.

Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Het Bestuur der onlangs opgerichte AFDEELING „HAARLEM” onzer Vereeniging is thans definitief samengesteld ale volgt:

W. F. L. BOISSEVAIN, Voorzitter.
H. F. WAGENAAR REISIGER, Secretaris.
D. J. A. VRIJDAG, Penningmeester.
Dr. J. DEKKER, Lid.
Dr. H. BRONGERSMA, Lid.

Van de Vereen. Moederland en Koloniën:

JAARVERGADERING op Vrijdag 14 Febr. 1913, om 8 uur precies, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis te 's-Gravenhage.

Agenda:

Jaarverslag van het bestuur.
Verslag betreffende de rekening en verantwoording.
Verkiezing van twee bestuursleden, wegens 't vertrek naar Indië van de heeren J. E. Jasper en Mr. A. van Gennep.
Lezing van den heer S. P. HAM, oud-inspecteur van 't boschwezen in N.-I.
Onderwerp: Verdere ontwikkeling der Europeesche en Inlandsche cultures in Ned.-Indië.

De Secretaris:

G. NIJPELS,
Willem de Zwijgerlaan 5.

Voor introductie wende men zich tot den Secretaris.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

Bij de Staatsspoorwegen in Ned.-Indië kunnen tijdelijke onderopzichters worden geplaatst.

De candidaten mogen geen hooger leeftijds hebben dan 35 jaar en moeten ten minste gedurende 3 jaren praktische ervaring hebben opgedaan als toezichthouder bij waterstaats- of bouwwerken, of bij den dienst van weg en werken eener spoorweg-maatschappij.

Zij moeten zich verbinden voor 5 jaren, en ontvangen een aanvangssalaris van f 125 's maands, bij een praktische ervaring van 3 jaren, als boven bedoeld, terwijl voor elke 3 jaren langer practijk dit salaris met f 25 wordt verhoogd.

Aan de betrekking zijn verder verbonden bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting, traktementsverhoogingen van f 25 's maands, telkens na 3 jaren dienst, totdat het maximum traktements van f 175 's maands is bereikt. Bovendien hebben bij de exploitatie geplaatsten recht op vrije woning of bij gebreke van dien, huishuurindemniteit, alsmede een toelage van f 25 's maands, en bij de opname geplaatsten een indemniteit van f 25 's maands, benevens een daggeld van f 3.

Marque Déposée „Au-Condor”
LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER

Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

EXPORTATION IMPORTATION

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR
ET EMERGO” :: DEN HAAG.

THEOSOFIE, DE THEOS.
VEREEN. EN DE THEOS.
BEWEGING.

50 pag. 8° roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

REÏNCARNATIE EN KARMA.

40 pag. 8 roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

DRIE OPSTELLEN OVER
KARAKTERVORMING EN
OPVOEDING.

100 pag. 8° kl. med. Ingen. f 0.50, geb. f 0.80.

COSMOLOGIE,

Elementen der Practische Astrologie.

13 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.50.

COSMOLOGIE,

De Astrologie als Levensleer.

11 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.—

door A. E. THIERENS.

Het eerste werkje, in brochure-vorm, voorziet in een werkelijke en lang gevoelde behoefte. In een kort, helder, afgerond betoog legt het aan een ieder, en voornamelijk aan den buitenstaander, die zich op de hoogte wenscht te stellen van wat Theosofie eigenlijk is, niet alleen haar verschillende leeringen duidelijk en logisch uiteengezet voor, enz.

Van de „Drie Opstellen over Karaktervorming en Opvoeding” geeft het eerste opstel ons als het ware de essentie van wat verhandeld is tijdens het „Eerste Congres voor Zedelijke Opvoeding”, gehouden te Londen van 25 tot 29 September 1908.

„Theosophia”, Febr. 1911.

We zouden dit boekje een bijzonder groot debiet toewenschen, inzonderheid in die kringen waar opvoedkunde dagelijksch brood is, en waar toch vaak niets dan steenen te vermalen gegeven worden.

In elk geval moest het in geen enkele paedagogische bibliotheek ontbreken.

„Eenheid”, 19 Nov. 1910.

Wij kunnen slechts met moeite den lust bedwingen, uit den rijkdom van diepe gedachten, daarin neergelegd, eenige te citeren...

„De Avondpost”, 26 Nov. 1910.

Hij wil slechts den overwegenden ernst van het vraagstuk der opvoeding tot ons doen doordringen, hij bedoelt ons aan het vragen en denken te brengen en daarin slaagt hij zeer zeker

„Correspondentieblad van den Nederlandschen Kinderbond”, Aug. 1911.

... een zeer handig boekje, om kennis te nemen van het wezen der theosofie.

„Prov. Drentsche en Asser Crt.”,
14 Nov. 1910.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht e.g. ook voor het wettig gezin naar Indië en terug als gouvernementspassagier der 2e klasse, indien het aanvangssalaris f 150 's maands of meer bedraagt; der 3e klasse, indien dat salaris f 125 's maands bedraagt.

b. een gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f 750;

c. een voorloopig traktement van f 100 's mnd., ingaande met den dag van inschepping naar N.-I.

Ingeval wegens ziekte terugkeer naar Europa binnen 5 jaren noodzakelijk is, en overgang in vasten dienst niet heeft plaats gehad, wordt ontslag verleend, doch bestaat gedurende één jaar na den datum van ingang van dat ontslag aanspraak op vrije passage naar Europa met gezin op den voet van de daarvoor geldende bepalingen, en op uitbetaling van 3 maanden traktement.

Na afloop van het verband van 5 jaren wordt een gratificatie ten bedrage van 3 maanden traktement uitgekeerd, tenzij overgang in vasten dienst plaats heeft gehad. Heeft zulks niet plaats gehad, dan bestaat recht op vrije passage met gezin, overeenkomstig de boven-bedeelde bepalingen, mits linnen het jaar na afloop van het verband.

Bij gebleken geschiktheid, ter beoordeeling van den hoofdinspecteur, chef van den dienst der Staats-spoorwegen op Java, zal gelegenheid worden gegeven om, voor zoover de formatie zulks toelaat, over te gaan in vasten dienst.

Eenmaal in vasten dienst, kan bij voldoening aan de gestelde eischen, benoeming tot opzichter volgen op een minimum-bezoldiging van f 200 's maands, met 5 driejaarlijksche verhoogingen van f 35 's m.

Aan de betrekking van opzichter is verbonden bij de exploitatie en bij den aanleg recht op vrije woning of, bij gebreke van dien, huishuurindemniteit en bovendien bij den aanleg een toelage van f 35 's maands; bij de opname een indemniteit van f 45 's maands, benevens een daggeld van f 5 of f 3, al naarmate al dan niet als brigadechef wordt dienst gedaan.

De bezoldiging van ambtenaren in vasten dienst is onderworpen aan een korting van 2%, ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5% als gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in N.-I. Bovendien is door hen bij eerste indiensttreding te voldoen ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over één maand, door ongehuwden éénmaal dat bedrag; bij huwelijk één maand traktement. Die contributien zijn te voldoen in maandelijksche termijnen: eene contributie in eens is in geval van huwelijk nog verschuldigd, wanneer het verschil in leeftijd der echtgenooten meer dan 9 jaar bedraagt.

Zij, die voor uitzending naar N.-I. ter plaatsing op den vorrengenoemde voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegeld adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

- hunne bewijzen van praktische werkzaamheid;
- een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats;
- hunne geboorteakte;
- een bewijs van voldoening aan de militie, afgegeven door den burgemeester der gemeente, waarvoor zij geloot hebben.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en e.g. het aantal en den leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal de fysieke geschiktheid voor den Indischen dienst moeten blijken.

Ten behoeve van den dienst bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken in N.-I. kan in tijdelijken dan wel vasten dienst worden geplaatst één ingenieur met grondige kennis van praktische ervaring op het gebied van drinkwaterleiding, rioleeringswerken en dergelijke assaineeringswerken, één ingenieur met zoodanige kennis en ervaring op het gebied van bouwhygiëne en één ingenieur met die capaciteiten op het gebied van gewapend beton, op een bezoldiging van f 400 's maands, met vier driejaarlijksche verhoogingen van f 75 's maands elk en drie driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands elk, alzoo tot een maximum van f 1000 's maands.

Voor zoodanige plaatsing kunnen in aanmerking komen zij, die een Delftsch diploma hebben verworven, dan wel in het bezit zijn van een daaraan gelijkwaardig diploma, behaald aan een buitenlandsche technische hogeschool.

Het aanvangstraktement wordt berekend door de minimum-bezoldiging te vermeerderen met zooveel periodieke verhoogingen als billijk wordt geacht met het oog op de praktische ervaring.

Voor hen, die in tijdelijken dienst worden uitgezonden, gelden de volgende regels.

Reis- en verblijfskosten en indemniteiten, zoodaende binnenlandsche verloven worden verleend volgens de bepalingen geldende voor ambtenaren in vasten dienst.

Na afloop van het voor 5 jaren aan te gaan verband of wanneer verder onthefing van towerk-

stelling moet worden verleend wegens welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toeloen ontstaan — ter beoordeeling der Regeering —, wordt een gratificatie verleend ten bedrage van 3 maanden traktement en — mits binnen 1 jaar — vrije passage naar Europa op den hieronder aangegeven voet.

De bezoldiging van ambtenaren in vasten dienst is onderworpen aan een maandelijks toegepaste korting van 2% ten behoeve van de burg. pensioenen en van 5% voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in N.-I.

Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden één maand van het traktement, welke bijdragen in maandelijksche termijnen gedurende het eerste jaar van de inkomsten worden ingehouden.

Bij elke traktementsverhoging is bovendien verschuldigd: door gehuwden: tweemaal het bedrag der verhoging over één maand, door ongehuwden éénmaal. Respectievelijk worden deze bijdragen ingehouden, in haar geheel: in het eerste geval van het traktement over de eerste 2 maanden, in het tweede van dat over de eerste maand, waarin het genot der verhoging wordt verkregen.

Bij huwelijk is een bijdrage van een maand traktement verschuldigd, die in haar geheel wordt ingehouden.

Een contributie in eens is in geval van huwelijk nog verschuldigd wegens verschil in leeftijd der echtgenooten, wanneer dat verschil meer dan 9 jaar bedraagt.

Aan de uitzending is verbonden:

- een gratificatie voor uitrusting ad f 1500;
- overtocht naar N.-I. als gouvernementspassagier der 1e klasse, e.g. ook voor het wettig gezin;
- een voorloopig traktement van f 250 's mnd., ingaande met den dag van inschepping naar N.-I. en voortdurende tot den dag waarop het activiteits-traktement volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat, zijnde de eerste der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouv.-Generaal van N.-I. zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Zij, die ter beschikking van den G.-G. van N.-I. worden gesteld, zullen zich schriftelijk moeten verbinden tot teruggave aan 's lands kas van de gelden, welke aan hen en te hunnen behoeve zullen zijn voldaan, zoo wegens gratificatie voor uitrusting als wegens overtocht naar N.-I., bijaldien zij binnen vijf jaren na hunne aankomst in Indië om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan — ter beoordeeling der Regeering — worden ontslagen, indien zij niet binnen den hun aan te wijzen tijd naar Indië vertrekken, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreken.

Zij, die in aanmerking wenschen te komen voor uitzending, moeten zich vóór 28 Februari 1913 bij een op zegel geschreven request bij het Departement van Koloniën aanmelden, onder opgave van de praktische ervaring, die in het vak is verkregen en het op grond daarvan verlangde, aanvangstraktement en overlegging van:

- hunne diploma's en bewijzen van praktische ervaring;
- een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester der betrokken gemeente, en
- hunne geboorteakte.

De requesten moeten de mededeeling inhouden of desollicitanten al dan niet zijn gehuwd en e.g. het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden personen worden vóór hun vertrek aan een geneeskundig onderzoek onderworpen, opdat blijke of zij fysiek geschikt zijn voor den Indischen dienst.

(Ned. Staatscrt. van 31 Jan. 1913, No. 26.)

Voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in N.-I. is de spoedige uitzending noodig van eenige jonge geneeskundigen, niet ouder dan 30 jaren, die in het bezit zijn van een diploma als Nederl. arts.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

- overtocht naar N.-I. voor gouv. rekening als passagier 1e kl. e.g. ook voor 't wettig gezin;
- een gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f 2000;
- een voorloopig bezoldiging van f 250 's mnd., ingaande met den dag van inschepping naar N.-I. en voortdurende totdat daar te lande het activiteits-traktement ingaat.

In Indië wordt genoten een bezoldiging van f 400 's maands, na één jaar dienst wordt een verhoging ontvangen van f 100 's maands en voorts twee verhogingen, elke eveneens van f 100 's maands, na resp. 4 en 7 jaren dienst, te rekenen van het tijdstip van eerste indiensttreding af.

Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een vanwege het Dept. van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van fysieke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich aanmelden bij het Dept. van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

(Ned. Staatscrt. van 1 Febr. 1913, No. 27.)

Dames- en Kinder-Confectie.

GEBR. GERZON'S
MODE-
MAGAZIJNEN.

DEN HAAG

36 VEENESTRAAT 44
Telefoon 2526.

Hôtel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

VOOR INDIË.

DE AANGENAAMSTE, MOOISTE EN NUTTIGSTE
BEZIGHEID IS ZEKER HET FLUWELPLETTEN EN
SCHILDEREN. ONDERRICHT BIJ

Firma TENZER :- DEN HAAG :-
MAGAZIJN EN FABRIEK VAN SCHILDERSARTIKELLEN, VOOR
WERPEN OM TE BRANDEN, SNIJDEN, ENZ.
RIJK GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN
tegen inzending van 50 Cent FRANCO INDIË.

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,
Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG

LOGIES met ONTBIJT vanaf f 1.50, PLAT DU
JOUR van 12-2 uur à f 0.50, DINERS vanaf f 0.80 en
hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte ge-
durende den geheelen dag.
Aanbevelend, v. ZEBEN.

PÂTISSERIE

D. W. VAN GEEST
Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851

SPECIAL ADRES
INDISCHE SPEKKOEK

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 :- DEN HAAG

KANTOORBOEKHANDEL
Agentuur van J. C. König & Ehardt, Hannover.
Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.
VULPENHOUDERS.

FABRIEKSDÉPOT VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN

„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG
TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN
VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische
families voor belangstellenden ter inzage.
GEVESTIGD SEDERT 1885.

STOOMKOFFIEBRANDERIJ
en THEEHANDEL

P. D. SCHILTE
32 Groenmarkt :- DEN HAAG
Opricht 1868 - Telefoon 2539.

haar als gratificatie voor uitrusting worden uitgekeerd en die welke te haren behoeve voor overtocht van gouvernementewege worden volaan, onverwijld terug te betalen, indien zij niet binnen den haar aan te wijzen termijn naar Curaçao vertrekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt, dan wel binnen 5 jaren na hare aankomst in de kolonie ontslagen wordt om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken (ter beoordeeling van de Regeering).

(Ned. Staatscrt. van 30 Jan. 1913, No. 25.)

Officiële Berichten.

Uit de Javasehe Courant van 3 Jan. 1913, No. 1.

Benoemingen, enz. Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan de onderwijzeres mej. B. A. Ch. Weehuizen; 11 maanden aan den controleur W. Ch. Hardeman; 9 maanden aan den ingenieur J. G. van Kuijk; 10 maanden aan de onderwijzeres mev. M. Gol; 9 maanden aan den adjunct-hutvester A. J. W. Visser.

Ontslagen: op verzoek eervol de onderopzichter W. M. A. de la Combé en P. Th. Emmorling.

Benoemd: bij de Alg. Secretarie tot comm.-redacteur Jhr. Mr. C. Laman Trip, Ch. Beets, M. van Loon, C. Versluis, Mr. J. J. W. Eekhout, Mr. Dr. N. Beets, W. A. M. Scholte, Mr. R. Hattink, P. J. Gerke, Mr. C. Ph. C. E. Steinmetz, Mr. O. R. Beaujon, Ch. L. Cince le Roy, J. F. Vos, H. W. A. Jacomette, W. G. Strobant, A. E. J. Blok en W. Ch. Meijroos; bij het Dept. van Onderwijs en Eeredienst A. Young en G. M. Johannes; tot den klerk ter Alg. Secretarie J. G. Nauman en A. E. Monterie; tot onderwijzer 2e kl. te Amboina P. K. Erkelens; te Semarang Th. H. Elfers; tot onderopzichter P. G. J. Ehrencron; tot den klerk te Poerwodadi J. M. A. Hohmann.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de 1e luit.-kwartmeester F. W. Haas.

Benoemd: tot onderluitenant bij de genietroepen te Tjimahi A. J. ten Velden.

Geplaatst: bij het 9e bat. de majoor P. van der Molen; bij het 1e bat. de 1e luit. J. Detmar; te Koetaradja de kapitein H. J. Schmidt; te Lam Mealo de 1e luit. F. Dieleman.

Uit de Javasehe Courant van 7 Jan. 1913, No. 2.

Civiel Departement.

Verleend: 9 maanden verlof aan den opzichter H. de Vries en den onderwijzer A. Jansen.

Ontslagen: op verzoek eervol de dokter-djawa Raden Soekonto; de Directeur van Justitie Mr. J. Reepmaker; de onderopzichter H. C. v. Wolzogen; de klerk J. H. Dessauvagine; de leerling-opziener J. Blaney Davidson; als directeur van de Jav. Bank Mr. J. Gerritzen.

Benoemd: tot 2den plaats. president der Jav. Bank K. F. v. d. Berg; tot voorzitter van den landraad te Probolinggo Mr. J. J. Raaff; tot administrateur bij het Dept. van Financiën J. G. van Gelder; tot commies-boekhouder te Semarang J. D. F. Monfils; tot commies-redacteur bij het Dept. v. Landbouw W. P. Godefroy en K. M. J. Hage.

Gesteld: ter beschikking van den president van den Raad van Justitie te Medan Mr. W. van Loon.

Benoemd: tot commies-redacteur bij het Dept. v. Gouv. bedrijven W. Versteegh, A. Engers, W. J. Bosschart en mevr. L. von Dewall-Ellinger; tot Kapitein der Chineezen te Batavia Nio Hoei Oen; tot luitenant der Chineezen aldaar Lie Tjam Tjoen, Oeij Kim Lioeng, Oh Siam Tjeng en Nio A Tjan.

Ontslagen: eervol de civ.-gezagh. P. C. Burkens. Geplaatst: te Soekaboemi de onderwijzer J. van der Wal; te Batavia de onderwijzeres mej. J. M. F. Croes en mevr. IJ. A. Diephuis-Rauwerda.

Overgeplaatst: naar Wonosobo de onderwijzer J. Hooijkaas; naar Cheribon de onderwijzeres mej. W. C. Kroon; naar Djokjakarta de onderwijzeres mev. M. F. de Zwaan-Noll.

Benoemd: tot onderwijzer te Telokbetong A. J. Eijkman; te Ngawi W. A. Schuddeboom; tot onderwijzeres te Bandoeng mej. A. F. W. Roessel; te Batavia mevr. A. Th. M. Smits-Leistikow; tot onderwijzeres mej. W. C. Kroon en mej. J. M. F. Croes.

Militair Departement.

Verleend: 2 jaar verlof aan den kap. der art. J. Barrax; 9 maanden aan den 1en luit. der cav. Jhr. W. J. E. van Riemsdijk en aan den paardenarts Dr. J. A. van der Linde.

Bevorderd: tot kapitein de 1e luit. der inf. K. L. Rozendaal en A. W. Bartelds.

Ingedeeld: te Mr. Cornelis de 2e luit.-kwartm. J. H. E. Schmid.

Overgeplaatst: naar Bandoeng de apoth. 2e kl. W. A. M. Kalkman; naar het 3e depôt-bat. de kapitein H. G. E. Granpré Molière; naar Tarboeng de off. van gezondh. J. G. Meurs; naar Soerabaja de id. B. Faber; naar Amboina de id. N. H. van Sluijden.

Ontslagen: eervol de gezaghebber bij de Gouv. marine J. Kaan.

Benoemd: tot hoofdcommies bij het Dept. van Marine A. L. Loon.

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE:

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
J. J. C. Bakker, Javastraat 29.
Dames F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijlaardt, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuningen, Statenlaan 40.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, te v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybolts, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan 72.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51

te SCHEVENINGEN:

J. v. Bauren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonijs, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Grootte Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Oversluys.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

A. Teepe.

Telefoon H 7057.

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELLEN
RUIME KEUZE. NIEUWSTE MODELLEN.
DUNKLERSTRAAT 33 HOEK VALERIUSSTRAAT.

Verschenen de DERDE DRUK van:

DE AFRICHTING VAN DEN POLITIEHOND, DEN AMBULANCE- EN OORLOGSHOND

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING

door

M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling van „Cynophilia”, gehouden van 22 tot 24 April 1910 te Amsterdam. :: ::

1e Druk December 1908

2e Druk Februari 1909

3e Druk April 1910

Prijs geb. f 1.25.

Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER
N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
DEN HAAG.

TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat 56.

Acht dames en één heer voor pianolessen.
Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.
Twee dames voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; waarvan ééne met hoofd-acte middelb. Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.
Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.
Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Ind. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.
Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.
Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H-acte heeft.
Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.
Drie jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.
Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.
Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willer verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	} Javaansch. } Maleisch } gediplomeerd. } Javaansch en Maleisch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	} Javaansch. } Maleisch. } Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.
en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleleven,
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 12.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Jonge wed., verpleegster, om met familie, voor toezicht kinderen of verpleging ziekelijke dame, de reis mee naar Indië te maken.

Dame, 24 j., Prot., voor waarneming huishouding bij oude dame of heer.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame v/a. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen.

Eene dame voor 't geven van lessen in de Fransche taal

Een heer voor muzieklessen.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekw. linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9-5 uur.

Gep. O.-I. ambt. voor „schrijven van schetsen in Holl. en Ind. bladen (tijdschriften) over Ned. b.v. Friesche en Ind. onderwerpen van verschillenden aard”.

Dame, m. l., prot., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.

MAGAZIJN INSULINDE

62 SPUISTRAAT. - Telefoon 3687. - DEN HAAG.

Beslist goedkoopst en solidst adres voor Dames-Heeren- en Kinder-Undergoederen. — Onze prijzen zijn ver beneden elke concurrentie. — — — — —

SPECIAAL INGERICHT voor Indische Families.

GEBR. DE RIDDER

LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT ROND-, KALVE-, LAMS- EN VARKENSVLEESCH.

Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN

Geregelde bezorging door alle wijken van 's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.

VALERIUSSTRAAT - hoek Duncklerstraat - DEN HAAG.
INTERC. TELEFOON 2648.

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOONHUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE

HOEK'S GASHAARDEN

HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :-: VRAAGT CATALOGUS.

Frans van Wijk en Zonen,

24 Vlamingsstraat,
:- DEN HAAG. :-

Huishoudelijke-, Keuken-, Badkamer-
Inrichtingen.

M. VISSER v/h. A. J. ROOBBARD

Spulstraat 69 - 's-HAGE
Telefoon 5470.

FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN-
:- ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.
REPARATIE-INRICHTING.

VACANT

:-: 't HAAGSCH MODELHUIS
J. W. v. EDE v. d. PAIS - v. Galenstraat 6 - Teleph. 7833

■ WONING-INRICHTINGEN ■

Behangen - Stoffeeren - Beddenmaken
SPECIALE INRICHTING
tot verhuren van Woning-Inrichtingen

Brengt een bezoek aan

„BOEATAN”,

Magazijn van

Indische Kunstnijverheid,

Heulstraat, Den Haag.

Vrij entree.

THEE VAN 3-6.

MAISON DE BONNETERIE.

Tijdelijk HULPGEBOUW tegenover het Stadhuis DEN HAAG.

Grootst gesorteerde Magazijnen in elegante Dames- en Kinderconfectie.

V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER“
 ELITE BIOSCOPE
 RINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK
SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.
 ENTRÉE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f 1.—, f 0.75, f 0.50 en f 0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 Vlamingstraat 21,
 DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat.
 SPECIAAL ADRES voor Uitrustingen.

VRAAGT <i>Krul's</i> HOPJES.	VRAAGT <i>Krul's</i> CHOCOLADE.	VRAAGT <i>Krul's</i> BONBONS.
---	--	--

Door onze groote wekelijksche zendingen naar Indië zijn wij in staat, onderstaande artikelen 30 % goedkooper aan te bieden dan de gewone winkelprijzen.

STERK GRASLINNEN (spreiengoed)	
Fijne zachte Flanel f 7.95 p. blok (30 El)	85 cM. f 12.75, 100 cM. f 15.75 (60 El)
Souple dunne Shirting „ 12.25 „ 54 „	125 „ „ 12.75, 140 „ „ 15.50 42 „
Reform-stof. 5.90 „ 30 „	150 „ „ 16.30, 163 „ „ 18.75 42 „
Badhanddoeken 4.50—f 6.20 dozijn	180 „ „ 21.80, 200 „ „ 25.80 42 „
Badstof aan 't stuk 70 cM. br. „ 0.42 per el	250 „ „ 22.50 per 24 el
Sterke witte Handdoeken „ 2.75 dozijn	ook per half stukje verkrijgbaar.
Mooie Theedoeken 1.80 „	
Sterk Tafelgoed 160/245 . . . 1.85 stuk	
Bijpassende Servetten . . . 2.75 dozijn	

LINGERIES VOOR INDIË, elegant en goedkoop.
 Alle artikelen fabriceren wij vanaf de goedkoopste tot de fijnste genres.
FIRMA H. BONEFAAS, Hengelo (O.), Den Haag, Beeklaan 466. **Fabriek en Export.**

WAT ieder's belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING?
 DAT men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking
KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.
 AANGEWEZEN ADRES DAARVOOR IS EN BLIJFT
LIJNKAMP'S KLEEDINGMAGAZIJN
 DENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

GROBBE = COMESTIBLES.
 Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

GALERIES MODERNES
DE VRIES
 DEN HAAG - Hoogstraat 4
 TELEFOON 815.

SPECIALITEIT IN
 GEGARNEERDE EN ONGEGARNEERDE
DAMESHOEDEN
 PRIME SORTERING **BILLIJKE PRIJZEN**

Indisch Restaurant
 Vereniging „OOST EN WEST“
 LAAN v. MEERDERVOORT 187
 Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE
 GROOTE VERScheidenHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.
 ZORGZAME EN ZINDELIJKE BEREIDING VERZEKERD.
 BILLIJK TARIEF.

TJOBALAH SATOE KALI,
 TEMTOENANTI DATANG KEMBALI

Plat du Jour à f 1.50.
 Diners vanaf f 1.75.

Uitzending van allerlei Schotels
 en Gebakken met verhooging van
 :: bezorgloon. ::

GRANDS MAGASINS A LA BELLE DENTELLIÈRE
 156 NOORDEINDE - DEN HAAG

Echte Kanten en Kunstnaaldwerken

Bezichtiging geheel vrij ::
 Geopend van Maandag tot Vrijdag

KANTEN VOOR KABAYA'S WASCHECHTE LINTEN

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven
 voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
 „Oost en West“: f.....

NAAM: WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag.

Maison Spéciale de Trousseaux et Layettes
 Noordeinde 6 **BERNARD DRABBE** DEN HAAG
 à vis Plaats Telefoon 2162.

Specialiteit **Indische Uitrustingen**
 Fijne Lingerie's, Katoenen Damast Tafelgoed, Bedlakens, Sloo-
 ven en Goelings in gegarandeerde Indische Maten :::
 BOEKJES MET VOLLEDIGE OPGAVE GRATIS

Wie een **NAAIMACHINE** nodig heeft en
geene „**SINGER**” koopt,
benadeelt zichzelf.

Aan nevenstaand uithangbord zijn de winkels
te herkennen, waar **INDERDAAD SINGER-**
Machines verkocht worden.

SINGER-MAATSCHAPPIJ,
AMSTERDAM, KALVERSTRAAT 60-62.
— Overall Depôts. —

NEDERLANDSCHE ELECTRICHE OXIGENOL of NATUUR WASCHE-, BLEEK- en STRIJKINRICHTING.
INGERICHT VOLGENS DE EISCHEN DES TIJDS

J. NIEUKERKE, van Diemenstraat 87.
OXIGENOL is zuurstof, vervangt **CHLOOR.**

Volgens Dr. FURNEE's Scheikundige verklaring geheel onschadelijk. Tast de Vezel van
het te wasschen Goed niet aan. Ook niet schadelijk voor Gekleurde of Witte Goederen.
Apreteeren van alle soorten **GORDIJNEN.** Wasschen van **DEKENS** en **SPREIEN.**

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER
— HOFLEVERANCIER. —

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f — 's-GRAVENHAGE

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK

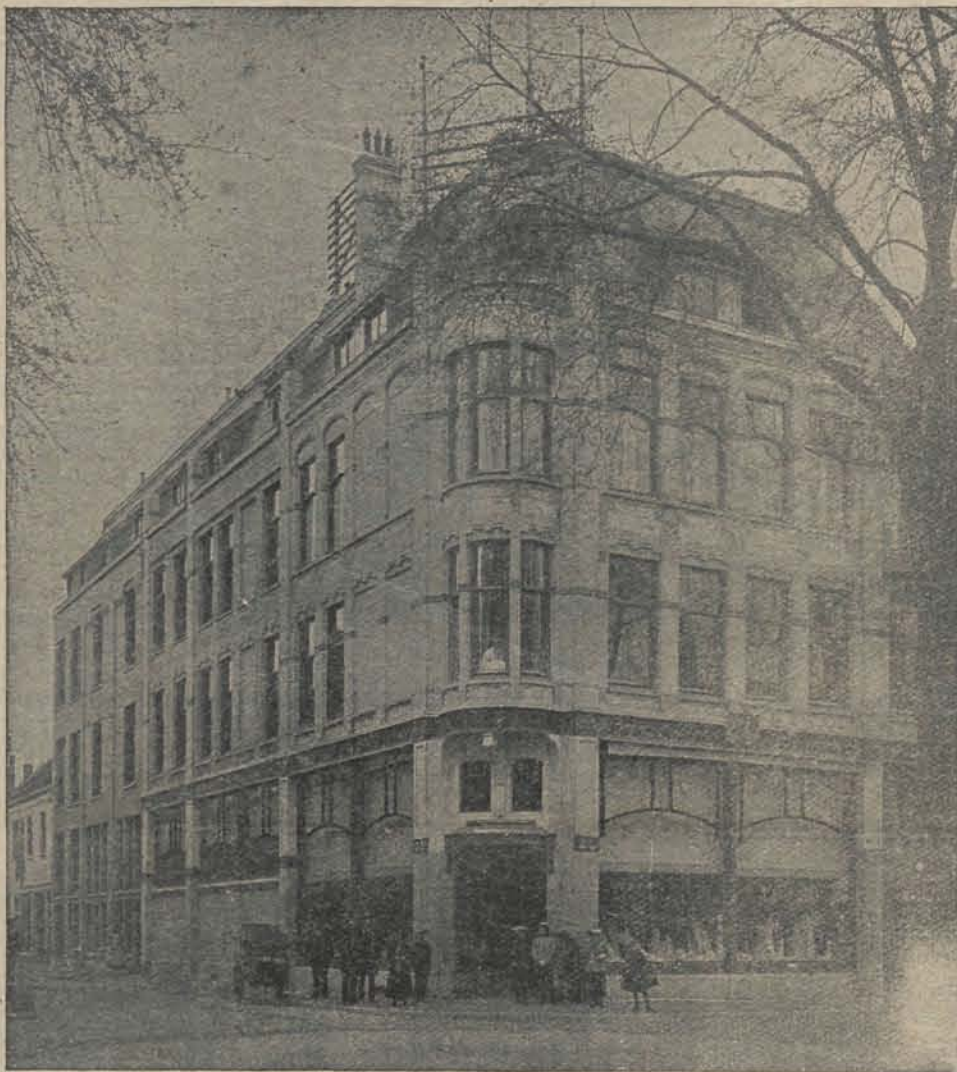
— Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19. —

Firma J. M. J. VAN WIELIK

Noordeinde 9 en Hartogstraat 1,
LEVERANCIERS VAN

**BINNEN- EN BUITENLANDSCHE
DECORATIËN EN ORDELINTEN**
's-GRAVENHAGE.

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de **SOIERIES.**

**Lainages, Cotons,
Dentelles.**

**ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.**

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

**Het Weekblad voor den Handeldrijver
en Industrieelen Middenstand,**

verschijnt in 4 verschillende edities.

Welk vakblad heeft de meeste annonces
en wordt derhalve het best gelezen?

Vraag proefnr. (maar vergeet niet uw
bedrijf, opdat de voor U bestemde editie
worde gezonden) en oordeel zelf.

Amstel 18, Amsterdam.

**Weekblad
voor Indië**

onder Hoofdredactie van
M. VAN GEUNS, te SOERABAJA

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneeren bij den
agent voor Nederland: Uitgevers
Maatsch. „Het Gemeenschappelijk
belang” Nieuwe Molstraat 20,
DEN HAAG

NEDERLANDSCHE VEGETARIËRSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau
HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM.

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven
gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS

Leest het maandelijksch orgaan „**VEGETARISCHE BODE**”
onder redactie van **FELIX ORTT**; abonnementsprijs f 2.— p. jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f 0.06. — **ORTT**,
Brieven over gezondheid, franco per post f 0.12. — **DR. ANNA**
KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f 0.80. — **Vegetarisme**
een economische noodzakelijkheid, franco per post f 0.94.

KOOKBOEKEN franco per post f 0.17 en f 0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van
den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft
afdoende waarborgen.